

V Bruseli 24. 10. 2016
COM(2016) 675 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**o finančných nástrojoch podporovaných zo všeobecného rozpočtu podľa článku 140
ods. 8 nariadenia o rozpočtových pravidlách k 31. decembru 2015**

{SWD(2016) 335 final}

Obsah

ÚVOD.....	3
ZHRNUTIE	10
1. Strategické cieľové skupiny: MSP	18
2. Strategické cieľové sektory: Hmotná a nehmotná infraštruktúra.....	20
2.1. Výskum a inovácie.....	20
2.2. Infraštruktúra, opatrenia v oblasti klímy, životné prostredie a energetická efektívnosť	22
2.3. Sociálne podniky a mikropodniky	24
2.4. Sektor vzdelávania a kultúrne a kreatívne sektory	25
3. Strategický cieľ: regióny mimo EÚ	27
3.1. Krajiny zapojené do procesu rozširovania	27
3.2. Krajiny európskeho susedstva.....	29
3.3. Krajiny, na ktoré sa vzťahuje nástroj rozvojovej spolupráce (DCI)	29
ZÁVER.....	32

ÚVOD

Komisia predkladá Európskemu parlamentu a Rade svoju výročnú správu o činnostiach súvisiacich s finančnými nástrojmi na úrovni EÚ určenými na oblasti vnútornej a vonkajšej politiky Únie, ktoré sa podporujú z rozpočtu Únie a priamo alebo nepriamo ich spravuje Komisia, ako sa to vyžaduje v článku 140 ods. 8 nariadenia o rozpočtových pravidlách¹. Ide o tretiu správu podľa uvedeného ustanovenia².

Cieľom Komisie je predložiť túto správu ako dynamický nástroj rozhodovacieho procesu a najmä poskytnúť Európskemu parlamentu a Rade úplný prehľad finančných nástrojov vytvorených na úrovni EÚ a ich výsledkov. Malo by sa preto zabezpečiť, aby sa táto správa viac zosúladiła s inými dokumentmi, v ktorých sa uvádzajú informácie o finančných nástrojoch EÚ.³ Hoci sa rôzne dokumenty predkladajú na rôzne praktické a procesné účely a ich časový harmonogram sa v súlade s tým odlišuje, zámerom Komisie je v plnej miere zosúladiť ich obsah, aby ich v blízkej budúcnosti bolo možné zlúčiť do jednej správy.

V správe sa poukazuje na výrazný vplyv finančných nástrojov vytvorených na úrovni EÚ k 31. decembru 2015. Uvádza sa tu prehľad spôsobu využívania peňazí daňových poplatníkov a pokroku dosiahnutého pri vykonávaní týchto nástrojov.

Keďže väčšina členských štátov zaznamenáva síce nízke, ale predsa len kladné miery rastu, zdá sa, že Európa sa začala zotavovať z hospodárskej a finančnej krízy. Tempo celkovej obnovy však stále brzdia štrukturálne nedostatky a nedostatky súvisiace s krízou. Predovšetkým vysoká miera zadlženia súkromného sektora a vysoký pomer nesplácaných úverov obmedzujú úverovú kapacitu bánk, čo brzdí hospodársky rast a finančnú stabilitu. Tieto problémy si vyžadujú promptné opatrenia, keďže európske hospodárstvo výrazne závisí od úverov z bankového sektora. Prístup ku kapitálovému financovaniu ako alternatívneho zdroju financovania, najmä pre malé podniky, je totiž stále obmedzený.

V týchto hospodárskych podmienkach verejné finančné inštitúcie a súkromní investori nie sú ochotní požičovať finančné prostriedky do reálnej ekonomiky a najmä MSP, ktorých investície sa považujú za vysokorizikové. Rozsah dopytu po financovaní a obmedzená ponuka verejných zdrojov znamenajú, že na vyplnenie medzery treba využiť pákový efekt ďalších kapitálových tokov. Od Únie sa preto očakáva, že zo svojho rozpočtu uvoľní dodatočné investície, a to najmä intenzívnejším využívaním finančných nástrojov.

Vo viacročnom finančnom rámci na roky 2014 – 2020 (VFR) reaguje na tieto výzvy prostredníctvom:

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 z 25. októbra 2012 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, a zrušení nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002, Ú. v. EÚ L 298, 26.10.2012, s. 1.

² COM (2015)565 z 13.11.2015; COM (2014)686 z 30.10.2014.

³ Najmä pracovný dokument vychádzajúci z článku 38 ods. 5 nariadenia o rozpočtových pravidlách a dokument, v ktorom sa uvádzajú informácie podľa článku 49 ods. 1 písm. e) nariadenia o rozpočtových pravidlách.

- ponuky príležitostí na kombinovanie verejných a súkromných zdrojov: EÚ vytvorila inovačné finančné nástroje (napríklad v rámci programu Horizont 2020 pre výskum a inovácie alebo programu COSME pre MSP) a v nariadení o spoločných ustanoveniach (NSU)⁴ sa umožňuje členským štátom kombinovať európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) s finančnými prostriedkami z programov Horizont 2020 a COSME v rámci prvého spoločného finančného nástroja, iniciatívy pre MSP. O finančné nástroje Horizont 2020 a COSME prejavili trhy záujem už od ich zavedenia – ich pôvodný finančný balík sa rýchlo vyčerpal a nedávno sa zmenil, aby umožnil zvýšenie kapacity podstupovania rizika v rámci Európskeho fondu pre strategické investície (EFSI)⁵;
- rozvoja iniciatív na podporu verejných finančných inštitúcií, aby poskytovali úvery subjektom s obmedzeným prístupom k súkromnému kapitálu: EÚ vypracovala Investičný plán pre Európu, v rámci ktorého je EFSI prvým pilierom. Zámerom investičného plánu je mobilizovať dodatočné investície v Únii a zaistiť lepší prístup k financovaniu na infraštruktúrne a inovačné projekty a pre spoločnosti, ktoré majú do 3 000 zamestnancov, s osobitným dôrazom na MSP, a to zabezpečením kapacity v oblasti preberania rizika (záruk) a kapitálového financovania spoločne so skupinou Európskej investičnej banky (EIB)⁶; a
- podpory lepšieho podnikateľského prostredia pre súkromné investície prostredníctvom opatrení na vytvorenie únie kapitálových trhov.⁷

Podpora EÚ prostredníctvom finančných nástrojov smeruje predovšetkým do MSP: MSP predstavujú dve tretiny pracovných miest v súkromnom sektore a takmer 60 % skutočnej pridanej hodnoty v EÚ. Osobitná pozornosť sa venuje podnikom a iným cieľovým skupinám v strategických odvetviach, najmä v oblasti výskumu a inovácií, hmotnej infraštruktúry a energetickej efektívnosti, sociálneho podnikania a vzdelávania.

Z dôkazov uvedených v správe vyplýva, že finančnými nástrojmi je možné účinne riešiť finančné potreby reálnej ekonomiky. Vykonávajú sa v rámci partnerstva s verejnými

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006, Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320.

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1017 z 25. júna 2015 o Európskom fonde pre strategické investície, Európskom centre investičného poradenstva a Európskom portáli investičných projektov a o zmene nariadení (EÚ) č. 1291/2013 a (EÚ) č. 1316/2013 – Európsky fond pre strategické investície, Ú. v. EÚ L 169, 1.7.2015, s. 1.

⁶ Hoci EFSI podlieha osobitným postupom vykazovania uvedeným v nariadení o EFSI (pozri nižšie), niektoré iniciatívy súvisiace s EFSI ovplyvňujú aktuálne finančné nástroje (napríklad COSME, InnovFin a EaSI), a preto sa zohľadňujú v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý dopĺňa predkladanú správu.

⁷ Pozri Akčný plán Komisie na vybudovanie únie kapitálových trhov, 30.9.2015, COM(2015) 468 final.

a súkromnými inštitúciami a riešia sa nimi zlyhania trhu pri poskytovaní vonkajšieho financovania.

Celkovým príspevkom Únie, ktorý pre nástroje na obdobie rokov 2007 – 2013 dosiahol takmer 5,8 miliardy EUR, sa do 31. decembra 2015 podporil objem financovania vo výške približne 90,3 miliardy EUR – teda celkový pomer pákového efektu dosiahol takmer 16 (pozri graf 1) – v prospech strategických cieľových skupín a odvetví v rámci vnútorných a vonkajších politík EÚ.

V rokoch 2014 – 2020 je rozpočtový balík vo výške 8,4 miliardy EUR⁸ určený na podporu financovania vo výške 87,8 miliardy EUR, čo znamená priemerný pákový efekt 10,5 a investície vo výške 137,6 miliardy EUR. Nižšia priemerná finančná páka v porovnaní s generáciou finančných nástrojov v rokoch 2007 – 2013 v prvom rade odráža to, že generácia finančných nástrojov na roky 2014 – 2020 má zaistiť pridanú hodnotu príspevkov Únie, a preto zahŕňa nástroje, ktoré kryjú vyššie riziká než typické záručné nástroje generácie rokov 2007 – 2013. Treba však tiež poznamenať, že rozpočtový balík na roky 2014 – 2020 zatiaľ nezahŕňa rozpočtové prostriedky na nástroje, ktoré majú nadväzovať na určité nástroje vytvorené pre krajiny zapojené do procesu rozširovania a krajiny európskeho susedstva alebo krajiny rozvojovej spolupráce. Pritom práve s týmito nástrojmi sa reálne dosiahol vysoký pákový efekt a finančná páka vykázaná pre nástroje generácie rokov 2007 – 2013 je *skutočným* údajom, zatiaľ čo finančná páka vykazovaná pre nástroje na roky 2014 – 2020 je *cieľovou* hodnotou. V niektorých prípadoch presahuje skutočná finančná páka v rámci nástrojov na roky 2007 – 2013 cieľovú finančnú páku (napr. pre záručný fond pre MSP v programe CIP). Môže sa teda stať, že skutočná finančná páka pre finančné nástroje na roky 2014 – 2020 napokon prekročí aktuálne očakávanú hodnotu. Očakáva sa, že z príspevku Únie v hodnote 1,9 miliardy EUR viazaného k 31. decembru 2015 sa podporí objem financovania približne 16,8 miliardy EUR, čo vyjadruje očakávaný ukazovateľ finančnej páky približne 8,7 a očakávaný investičný objem 31,9 miliardy EUR.⁹

V uplynulých a práve prebiehajúcich programových obdobiach sa podpora Únie poskytla strategickým skupinám a odvetviám, ako sú napríklad MSP, hmotné a nehmotné infraštruktúry (vrátane výskumu a inovácií), vďaka čomu mnohé spoločnosti začali úspešne podnikáť.

Nižšie sa uvádzajú niektoré z týchto úspešných príkladov rozvoja firiem:

⁸ V balíku na roky 2014 – 2020 sa zatiaľ nemusia v plnej miere odrážať rozpočtové prostriedky na nové nástroje, ktoré sa môžu pripraviť pre krajiny zapojené do procesu rozširovania a krajiny európskeho susedstva alebo krajiny, na ktoré sa vzťahuje nástroj rozvojovej spolupráce.

⁹ *Očakávaný* objem financovania a investícií je v tejto etape obmedzený na sumy vyplývajúce zo zmlúv, ktoré už podpísali poverené subjekty a finanční sprostredkovatelia/koneční prijímatelia.

Výskum a inovácie:

- **Horizont 2020: záručný nástroj InnovFin pre MSP**

- Strojárska spoločnosť Manz AG zameraná na moderné technológie dostala úver vo výške 20 miliónov EUR na podporu svojho výskumu a vývoja v oblasti udržateľnej a nákladovo efektívnej výroby elektrickej energie. Finančná pomoc sa poskytuje v rámci novej iniciatívy InnovFin – finančné prostriedky EÚ pre inovátorov, ktorú spoločne vytvorila EIB a Európska komisia. Zdroje InnovFin pre rast stredne kapitalizovaných podnikov sa prispôsobujú špecifickým požiadavkám stredne kapitalizovaných spoločností v oblasti financovania výskumu a vývoja. Naše financovanie sa využije predovšetkým na výskum a vývoj spoločnosti v odvetví fotovoltickej slnečnej energie. Technológia solárnych článkov spoločnosti Manz patrí medzi svetovú špičku, pričom v súčasnosti dosahuje najvyššiu efektívnosť premeny slnečného žiarenia na energiu pre polovodiče CIGS a iné moduly fotovoltických článkov s tenkým filmom a v porovnaní s inými technológiami aj konkurenčné náklady. Technológia CIGS je založená na prvkoch meď, indium, gálium a selén a pri výrobe sa využíva technológia tenkých vrstiev (filmov). Moduly GIGS sa v súčasnosti považujú za najefektívnejšie na trhu. Vyžadujú relatívne nízky objem materiálu, vďaka čomu sú udržateľnejšie a ekologickejšie.

<http://www.eib.org/infocentre/stories/all/2014-november-05/backing-solar-module-innovation-in-germany.htm>

- **Siedmy rámcový program: nástroj na rozdelenie rizika a finančný nástroj s rozdelením rizika (RSFF)**

- Udržiavanie čistých ulíc môže byť pre miestne orgány nákladné a väčšina mestských architektov by najradšej vybudovala v mestách a obciach chodníky odolné voči špine. A práve to robí firma CS-Beton. Patrí medzi najväčších výrobcov betónových tovarov na chodníky, cesty, diaľnice a letiská a ako prvá spoločnosť v Českej republike zaviedla špeciálny sprej Clean Protect, ktorý má zabrániť zachytávaniu špiny na jej betóne. Nejde pritom len o bežný typ betónu. Tento špeciálny betón je vysoko odolný proti zamŕzaniu aj chemickým látkam na odstránenie zľadovatenej vrstvy. Spoločnosť zamestnáva 160 zamestnancov a v súčasnosti pracuje na vývoji nových betónových produktov, ktoré by priniesli úplne nový dizajn autobusových zastávok, na nových riešeniach pre cestné krytiny a pre veľké oporné steny s cieľom zabezpečiť stály rast spoločnosti v Českej republike a aj za hranicami. Vďaka investičnému úveru vo výške 20 700 000 CZK (čo je 807 490 EUR) s 50 % zárukou EÚ, ktorý bol poskytnutý v Českej republike v rámci nástroja na rozdelenie rizika, mohla spoločnosť CS-Beton začať pracovať na väčších projektoch a získala prístup na medzinárodné trhy.

http://www.eif.org/what_we_do/guarantees/RSI/case-studies/ceska_sporitelna_czech_republic.htm

– Zeta Biopharma je rakúska spoločnosť na výstavbu závodov zamestnávajúca 237 zamestnancov a poskytujúca technológie na biofarmaceutické použitie. Pre celosvetové farmaceutické spoločnosti zabezpečuje individuálne navrhnuté závody. Výrobné závody Zeta používajú veľké farmaceutické spoločnosti na vývoj vakcín, injekcií a farmaceutických liečiv používaných na boj proti chorobám na celom svete. Spoločnosť je jednou z len dvoch podnikov v Európe, ktoré na skladovanie a dopravu látok pre farmaceutický priemysel používajú mraziace a rozmrazovacie kontajnery. Tekutiny možno zamrazené uchovávať v kontrolovanom sklade celé roky a často sa posielajú na trhy na celom svete. Závody používajú veľké farmaceutické spoločnosti na vývoj vakcín, injekcií a farmaceutických liečiv používaných na boj proti chorobám na celom svete.

Spoločnosť je jednou z len dvoch podnikov v Európe, ktoré na skladovanie a dopravu látok pre farmaceutický priemysel používajú mraziace a rozmrazovacie kontajnery. Tekutiny možno zamrazené uchovávať v kontrolovanom sklade celé roky a často sa posielajú na trhy na celom svete. Závody sa vyrábajú v modulovej štruktúre pomocou špičkového vybavenia na mieste výroby v Liebochu, Grazi, a dopravujú sa pri sterilných podmienkach na prevádzkové miesta v celej Európe aj mimo nej, kde ich potom inštaluje a uvádza do prevádzky kvalifikovaný personál a inžinieri. Úverom na prevádzkový kapitál vo výške 2,5 milióna EUR s 50 % zárukou EÚ, ktorý sa poskytol v rámci nástroja na rozdelenie rizika v Rakúsku, sa kryjú vysoké požiadavky spoločnosti Zeta na prevádzkový kapitál počas dlhých období medzi návrhom závodu a jeho výrobou.

http://www.eif.org/what_we_do/guarantees/RSI/case-studies/unicredit-bank_austria.htm

- Čo majú spoločné automobily, žeriavy, bagre, vlaky, banícke exkavátory a kombajny? Vo všetkých týchto vozidlách sa na zabezpečenie ich pohybu používajú ložiská. NBI Bearings Europe patrí medzi popredné spoločnosti v Španielsku zamerané na výrobu ložísk. Tieto cenné diely poskytuje priemyselným sektorom vrátane sektora ropy a zemného plynu, poľnohospodárstva, železiarskeho a oceliarskeho priemyslu. Jedinečnosť spoločnosti NBI Bearings spočíva v špeciálnom dizajne, ktorý používa a ktorý chráni ložiská pred špinou a vlhkosťou a umožňuje im uchovávať mazivo vo vnútri. Jadrom stratégie spoločnosti je výskum a vývoj. Využíva pritom služby technických odborníkov z univerzít, ako napríklad Technickej univerzity vo Valencii alebo univerzity Deusto v Bilbau, ktorí skúmajú nové druhy materiálov, techník a kontrol kvality ložísk. Spoločnosť NBI Bearings Europe má 32 zamestnancov, ktorí v súčasnosti pracujú pre trhy v 50 krajinách, a v blízkej budúcnosti plánuje expanziu. Úver na prevádzkový kapitál vo výške 500 000 EUR s 50 % zárukou EÚ, ktorý bol poskytnutý v rámci nástroja na rozdelenie rizika v Španielsku, umožnil spoločnosti NBI Bearings Europe rozšíriť jej výskumné a vývojové zariadenia a prijať 6 nových zamestnancov do jej technického závodu.

http://www.eif.org/what_we_do/guarantees/RSI/case-studies/bankinter_spain.htm

Konkurencieschopnosť MSP:

- **COSME: nástroj na poskytovanie záruk za úvery**

Spoločnosť KopfNuss GmbH v Hamburgu vyvinula v spolupráci s Univerzitou Kiel nápoj. Na úvod dostali úver vo výške 30 000 EUR od hamburskej banky. Vďaka úveru, za ktorý ručila banka KfW prostredníctvom programu COSME, sa nápad premenil na realitu, vznikla spoločnosť a prototyp a vyrobilo sa prvých 40 000 fliaš. Tento veľmi módny výrobok – celkom prírodný osviežujúci nápoj bez pridaného cukru a bez alkoholu – uviedli na trh len pred niečo vyše rokom traja mladí podnikatelia. Za jeden rok sa výroba päťnásobne zvýšila. Nadviazali partnerstvá s organizátormi podujatí a počet ich predajných miest stále stúpa. Dennis Redepenning, spoluzakladateľ spoločnosti KopfNuss GmbH, vysvetľuje: „Práve uvádzame na trh náš druhý výrobok a oba naše výrobky získajú európske organické označenie. Nadalej expandujeme. Naším cieľom je byť budúci rok v Berlíne a Mníchove.“

<http://www.euronews.com/2015/10/16/enhancing-access-to-finance-with-cosme/>

Infraštruktúra a energetická efektívnosť:

- **Nástroj na prepájanie Európy/iniciatíva dlhopisov na projekty**

Z príspevku Únie sa podporilo financovanie týchto projektov:

- dopravný projekt na zelenej lúke pre diaľnicu A11 v Belgicku, a to emisiou dlhopisov na projekty vo výške 578 miliónov EUR a vlastným kapitálom vo výške 79,6 milióna EUR (s príspevkom Únie vo výške 200 miliónov EUR), a
- emisia dlhopisov na projekt diaľnice A7 v Nemecku vo výške 429 miliónov EUR.

http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:d1d8e4af-8fab-11e5-983e-01aa75ed71a1.0022.02/DOC_1&format=PDF

- **Súkromné financovanie energetickej efektívnosti (PF4EE)**

Operácia s bankou Banco Santander bola podpísaná 26. novembra 2015. Táto operácia sa zameriava na investície do energetiky v rámci hotelového sektora a môžu sa z nej podporiť programy španielskej vlády PIMASOL a PERRER EE. EIB poskytla úver v hodnote 50 miliónov EUR a maximálny kolaterál viazaný na túto operáciu bol stanovený v hodnote 3,6 milióna EUR.

Sociálne podniky a mikropodniky:

- **Európsky nástroj mikrofinancovania Progress**

Mienu Rustovú v roku 2010 prepustili z inžinierskej spoločnosti. Rozhodla sa investovať do variča a krájača nugátu, zdokonalila svoj recept a zistila, že vo svojich rukách má skvelý nápad. V júli 2012 začala samostatne podnikáť pod menom Miena's Nougat. Vyrába vlastné cukrovinky z čisto prírodných surovín, ktoré si sama produkuje doma v údolí Glen of Imaal v grófstve Wicklow. Pôvodne začala svoj sortiment jemného medového nugátu distribuovať na farmárskom trhu Marlay Park, Grange Con Café v Blessingtone v grófstve Wicklow a na rôznych potravinárskych/obchodných veľtrhoch v Dubline. V roku 2014 sa nugát Miena's predával v malých obchodíkoch vrátane Avoca Handweavers a Donnybrook Fair, vo vybraných kaviarňach a vo viac ako 200 obchodoch Super Valu v celej krajine.

<http://microfinanceireland.ie/mienas-nougat/>

ZHRNUTIE

Táto správa sa zaoberá finančnými nástrojmi na úrovni EÚ určenými na oblasti vnútorných a vonkajších politík EÚ a spravovaných priamo alebo nepriamo Komisiou.

Uvádza sa v nej komplexný prehľad pokroku dosiahnutého k dnešnému dňu, pokiaľ ide o vykonávanie finančných nástrojov na roky 2007 – 2013 a 2014 – 2020 pri zaistení transparentnosti a zodpovedného používania peňazí daňových poplatníkov. Zo správy vyplýva, že v rámci ústredne spravovaných finančných nástrojov sa dosiahla významná finančná páka, a na základe momentálne dostupných dôkazov sa v nej poukazuje na to, ako sa pomocou nástrojov dosahovali príslušné politické ciele. Ďalšie technické informácie možno nájsť v prílohe.

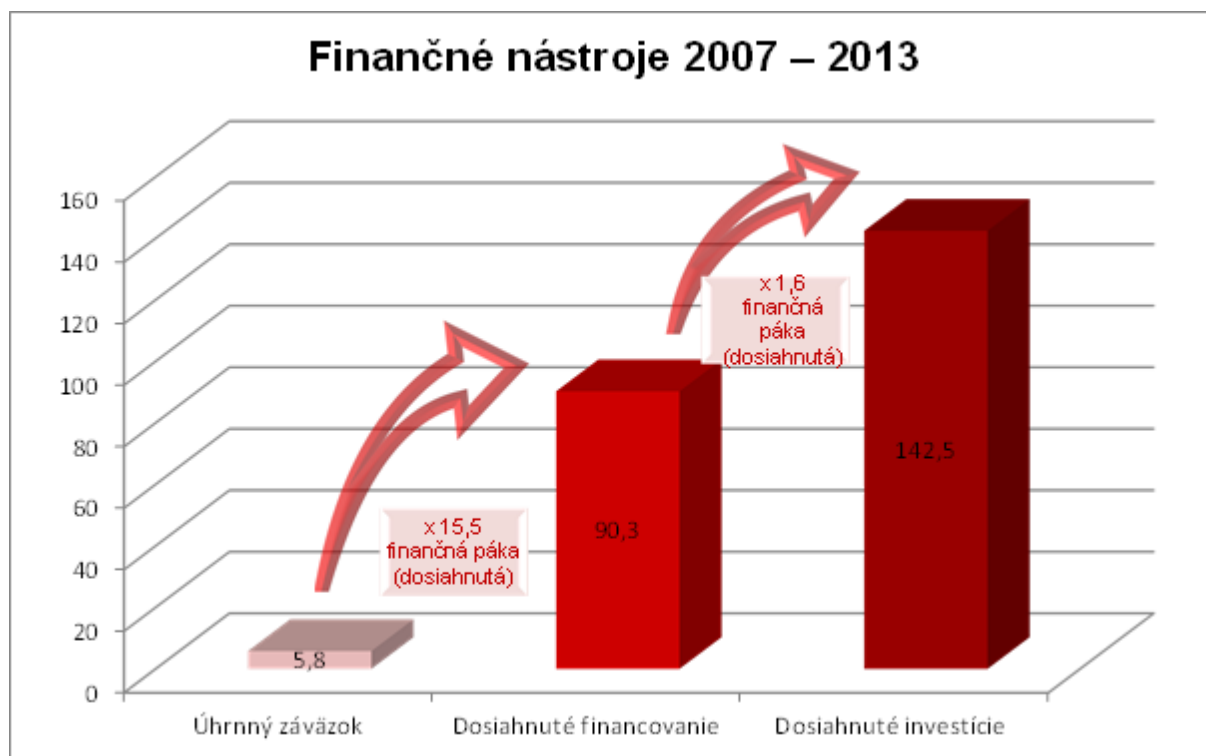
Grafy uvedené ďalej poskytujú vizuálne zobrazenie vykonávania finančných nástrojov z hľadiska finančnej páky vo VFR na roky 2007 – 2013 a roky 2014 – 2020 k 31. decembru 2015, a to celkovo aj podľa finančnej kategórie (dlhopis, vlastný kapitál a zmiešané nástroje).

Pre finančné nástroje na roky 2007 – 2013 sa pojem „úhrnný záväzok“ vymedzuje ako kumulatívne rozpočtové záväzky na príslušný finančný nástroj¹⁰. Pojem „dosiahnuté financovanie“ zodpovedá objemu financií poskytnutých v prospech oprávnených konečných prijímateľov z finančného nástroja prostredníctvom jeho finančného reťazca vrátane časti príspevku Únie¹¹. Pojem „dosiahnuté investície“ predstavuje kapitálové výdavky na investície, ktoré má zrealizovať konečný prijímateľ, pričom v mnohých prípadoch sú vyjadrené v podobe celkovej sumy financií disponibilných na investície vrátane vlastných zdrojov.

¹⁰ Takéto záväzky zahŕňajú nielen použité rozpočtové prostriedky vyčlenené pri plnení rozpočtu, ale aj rozpočtové zdroje, ako sú príspevky EHP, vstupné poplatky tretích krajín za účasť na finančnom nástroji alebo sumy prevedené na príslušný finančný nástroj v rámci rozpočtu Únie.

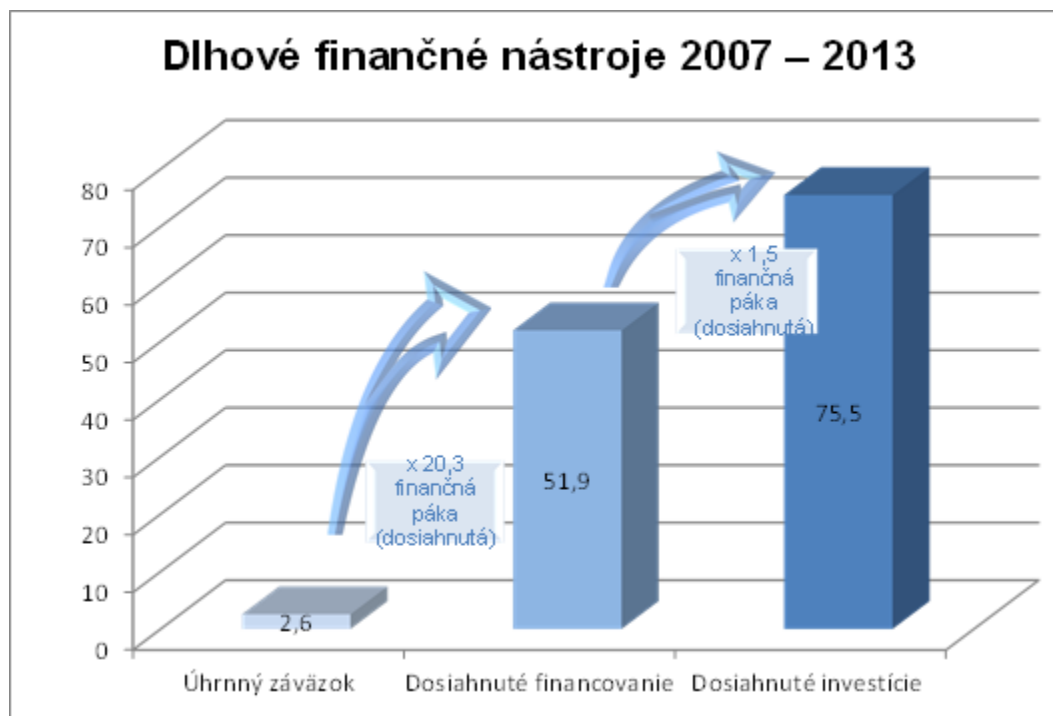
¹¹ T. j. úhrnný rozpočtový záväzok.

Graf 1: Finančné nástroje na roky 2007 – 2013 k 31. decembru 2015 (v miliardách EUR)

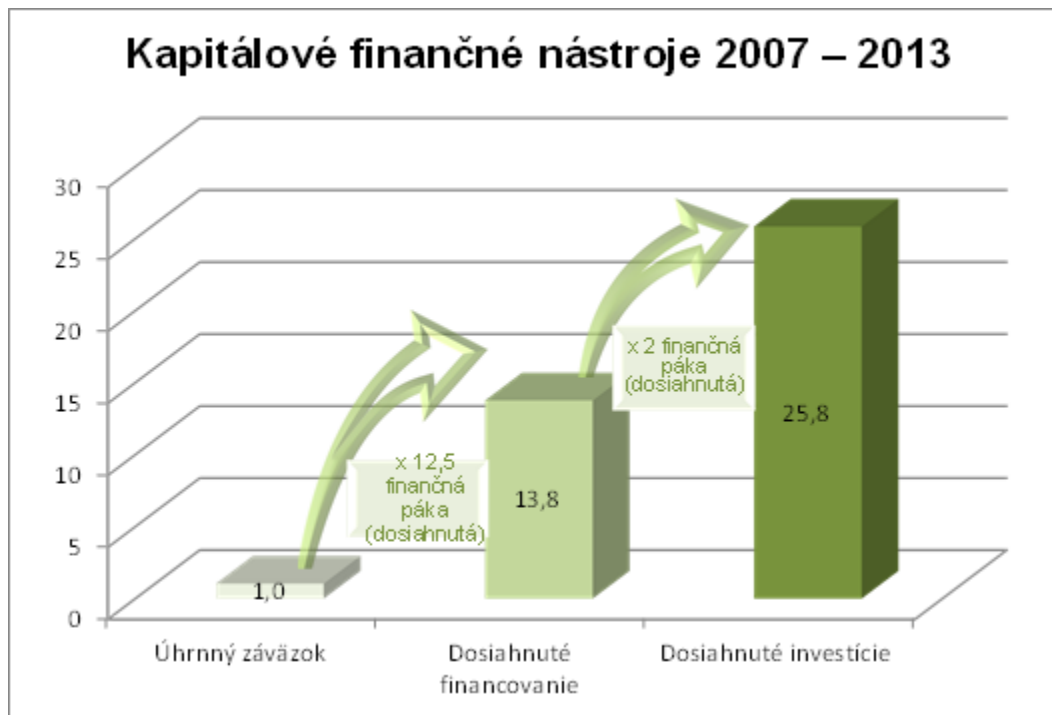
Zohľadnené nástroje: SMEG 07, EPMF-G, RSI, RSFF, LGTT, iniciatíva dlhopisov na projekty, FCP-FIS, EDIF GF 1, EFSE, RSL Turecko, GIF (CIP), Marguerite, ENEF v rámci EDIF, ENIF v rámci EDIF, podpora pre FEMIP, GEEREF, EEEF, GGF, NIF, IFCA&AIF, LAIF

Graf 2: Dlhové finančné nástroje na roky 2007 – 2013 k 31. decembru 2015 (v miliardách EUR)

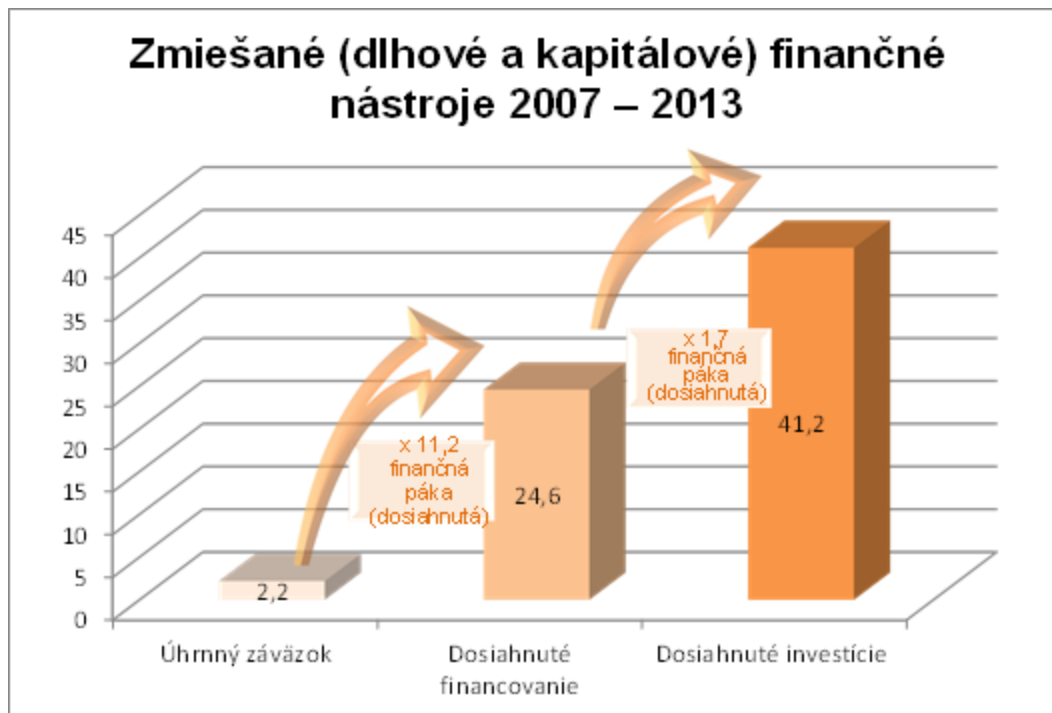
Zohľadnené nástroje: SMEG 07, EPMF-G, RSI, RSFF, LGTT, iniciatíva dlhopisov na projekty, FCP-FIS, EDIF GF1, EFSE, RSL Turecko.

Graf 3: Kapitálové finančné nástroje na roky 2007 – 2013 k 31. decembru 2015 (v miliardách EUR)

Zohľadnené nástroje: GIF (CIP), Marguerite, ENEF v rámci EDIF, ENIF v rámci EDIF, podpora pre FEMIP, GEEREF

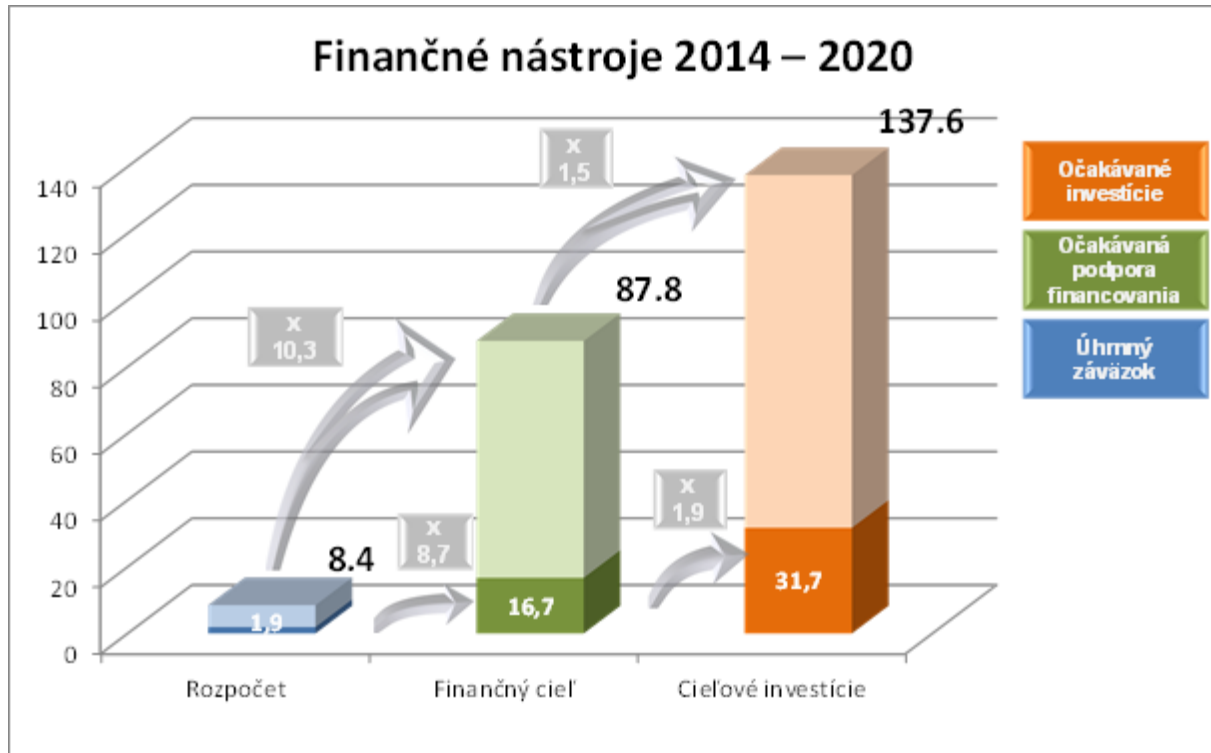
Graf 4: Zmiešané finančné nástroje (dlhové a kapitálové) na roky 2007 – 2013 k 31. decembru 2015 (v miliardách EUR)

Zohľadnené nástroje: EEEF, GGF, NIF, IFCA&AIF, LAIF

Pre finančné nástroje na roky 2014 – 2020 sa pojmom „rozpočtový balík“ označujú viazané rozpočtové prostriedky predpokladané na daný nástroj počas jeho životnosti. Pojem „finančný cieľ“ označuje cieľovú sumu financovania v prospech oprávnených konečných prijímateľov (z čoho časť tvorí tzv. očakávané financovanie, teda suma financovania očakávaná z dohodnutých operácií). Pojem „cieľové investície“ označuje cieľové investičné výdavky, ktoré má vynaložiť konečný prijímateľ (z čoho časť tvoria tzv. očakávané investície, teda suma investičných výdavkov očakávaná z dohodnutých operácií).

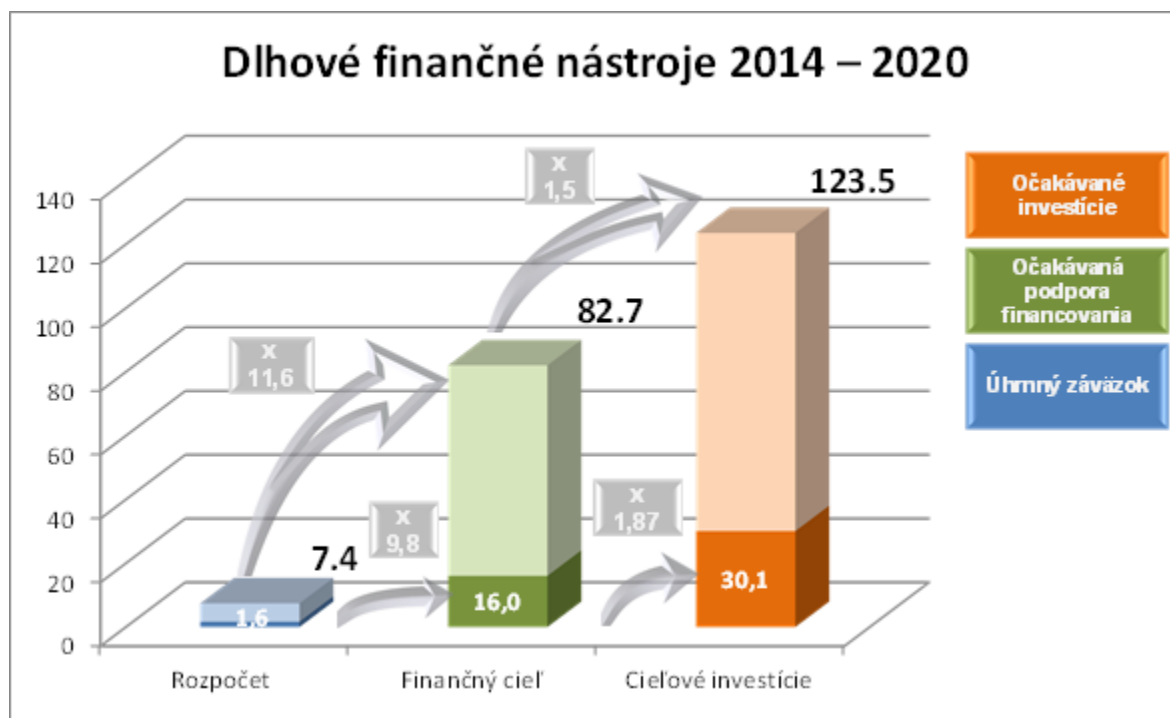
Graf 5: Finančné nástroje na roky 2014 – 2020 k 31. decembru 2015 (v miliardách EUR)

Zohľadnené nástroje: COSME LGF, iniciatíva EÚ pre MSP, EaSI, záruka InnovFin pre MSP, záručný nástroj pre CCS, nástroj SLG, PF4EE, veľké projekty InnovFin, RSDI, záručný nástroj 2, EFG, kapitálový nástroj v rámci NPE, nástroj rizikového kapitálu pre MSP iniciatívy InnovFin, NCFE

Vrátane aktualizácií úvodného rozpočtového balíka a príslušných súm financií a investícií.

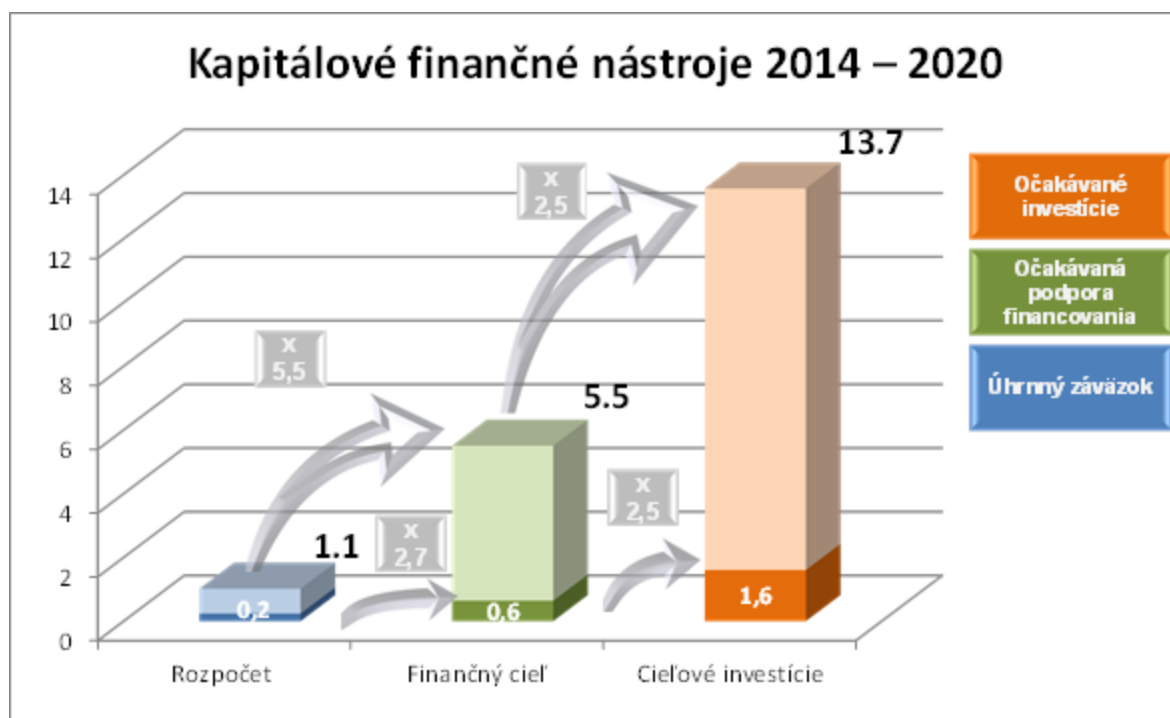
Graf 6: Dlhové finančné nástroje na roky 2014 – 2020 k 31. decembru 2015 (v miliardách EUR)

Zohľadnené nástroje: COSME LGF, iniciatíva EÚ pre MSP, EaSI, záruka InnovFin pre MSP, záručný nástroj pre CCS, nástroj SLG, PF4EE, veľké projekty InnovFin, RSDI.

Vrátane aktualizácií úvodného rozpočtového balíka a príslušných súm financií a investícií.

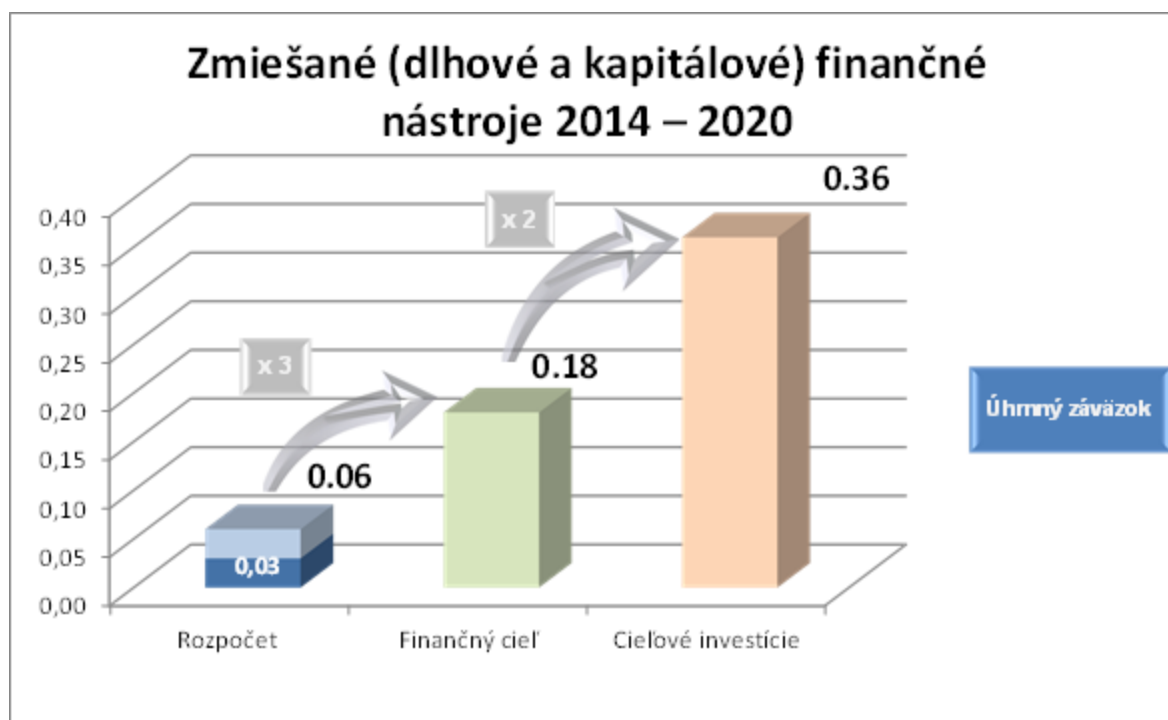
Graf 7: Kapitálové finančné nástroje na roky 2014 – 2020 k 31. decembru 2015 (v miliardách EUR)

Zohľadnené nástroje: EFG, kapitálový nástroj v rámci NPE, InnovFin pre MSP

Vrátane aktualizácií úvodného rozpočtového balíka a príslušných súm financií a investícií.

Graf 8: Zmiešané finančné nástroje (dlhové a kapitálové) na roky 2014 – 2020 k 31. decembru 2015 (v miliardách EUR)

Zohľadnené nástroje: NCCFF

Vrátane aktualizácií úvodného rozpočtového balíka a príslušných súm financií a investícií.

Nástroje podporované z rozpočtu Únie, ale vykonávané členskými štátmi v rámci zdieľaného hospodárenia sa vykazujú samostatne. Výročná súhrnná správa o vykonávaní nástrojov finančného inžinierstva v rámci EFRR a ESF¹² za programové obdobie 2007 – 2013 bola zverejnená k 1. októbru každého roka.¹³ Od roku 2016 bude Komisia poskytovať súhrn informácií o pokroku pri vykonávaní finančných nástrojov v rámci zdieľaného hospodárenia, ako sa to vyžaduje pre EŠIF v rámci nariadenia o spoločných ustanoveniach (NSU).¹⁴ Finančné a investičné operácie v rámci rozpočtovej záruky EFSI – ktoré v zmysle nariadenia o rozpočtových pravidlách nie sú finančnými nástrojmi – sú tiež predmetom samostatného vykazovania, ako sa to vyžaduje v nariadení o EFSI.¹⁵

Túto správu o nástrojoch na úrovni EÚ dopĺňa pracovný dokument útvarov Komisie, ktorý obsahuje podrobné tabuľky a informácie o nástrojoch vykonávaných v režime priameho a nepriameho hospodárenia v rokoch 2007 – 2013 a 2014 – 2020.

¹² Akronymy sú vysvetlené v slovníku priloženého pracovného dokumentu útvarov Komisie.

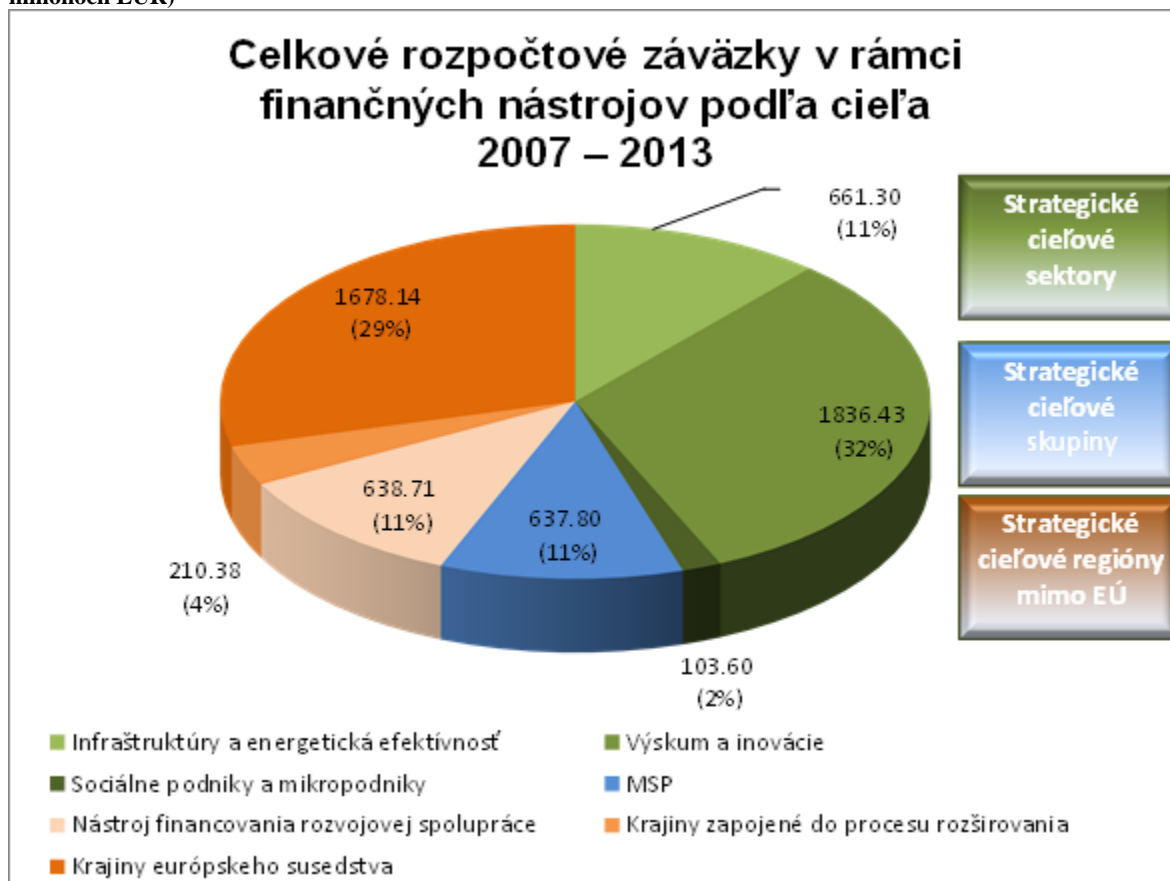
¹³ Správa za rok 2014 je dostupná na stránke:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/summary_data_fei_2014.pdf

¹⁴ Článok 46 ods. 4 nariadenia (EÚ) č. 1303/2013.

¹⁵ Články 16 až 18 nariadenia (EÚ) č. 2015/1017. Konkrétne v článku 16 ods. 2 sa vyžaduje, aby EIB podľa potreby v spolupráci s EIF predkladala Európskemu parlamentu a Rade správu o finančných a investičných operáciách EIB, na ktoré sa vzťahuje nariadenie o EFSI. Správu za rok 2015 možno nájsť na tejto stránke: http://www.eib.org/attachments/strategies/efsi_2015_report_ep_council_en.pdf

Graf 9: Finančné nástroje na roky 2007 – 2013: celkové rozpočtové záväzky podľa cieľa k 31. decembru 2015 (v miliónoch EUR)

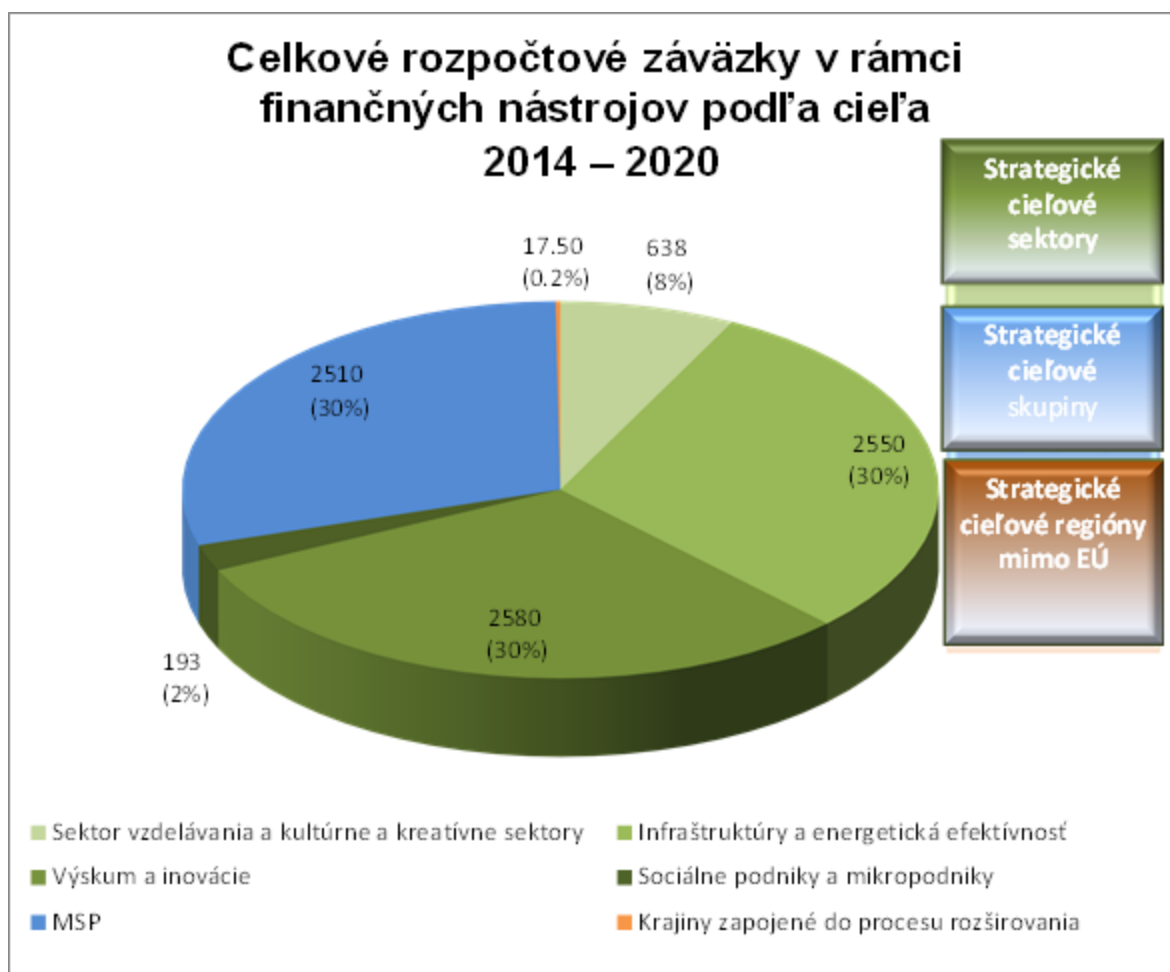

Strategické cieľové sektory: LGTT, PBI, Marguerite, EEEF, GIF (CIP), RSI, RSFF, EPMF-G, FCP-FIS

Strategické cieľové skupiny: SMEG 07

Strategické cieľové regióny mimo EÚ: IFCA, AIF, LAIF, GEEREF, EDIF GF 1, ENEF v rámci EDIF, ENIF v rámci EDIF, EFSE, GGF, SME RSLT, NIF, podpora pre FEMIP

Graf 10: Finančné nástroje na roky 2014 – 2020: celkové rozpočtové záväzky podľa cieľa k 31. decembru 2015 (v miliónoch EUR)

Strategické cieľové sektory: záručný nástroj pre CCS, SLGF, PF4EE, RSDI, kapitálový nástroj v rámci NPE, NCFE, záruka InnovFin pre MSP, záruka InnovFin L-M, nástroj rizikového kapitálu pre MSP iniciatívy InnovFin, EaSI

Strategické cieľové skupiny: COSME LGF, iniciatíva EÚ pre MSP, COSME EFG

Strategické cieľové regióny mimo EÚ: EDIF GF2

1. Strategické cieľové skupiny: MSP

Všeobecne možno povedať, že MSP sa ako kategória podnikov stretávajú s mimoriadnymi ťažkosťami pri prístupe k financiam, čo sa ešte zhoršilo od začiatku finančnej krízy a krízy štátneho dlhu.

Na riešenie zlyhaní trhu súvisiacich s asymetriou informácií bolo vytvorených niekoľko záručných nástrojov, ktorých cieľom je rozšíriť na rizikovejšie podniky väčší **objem úverov** za lepších podmienok. Tieto nástroje sa zameriavajú na podporu rozvoja celoeurópskeho finančného trhu pre MSP a na riešenie zlyhaní trhu, ktoré sa vzhľadom na ich všeobecný charakter dajú lepšie odstrániť na úrovni EÚ. Zo svojej povahy sú schopné dosiahnuť úspory z rozsahu a šíriť osvedčené postupy:

1. *záručný fond pre MSP (SMEG07), ktorý je súčasťou rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP), zlepšil prístup MSP k dlhovému financovaniu. K 30. septembru 2015 získalo viac ako 377 000 MSP sumu vo výške 20 miliárd EUR v podobe zaručených úverov poskytnutých v rokoch 2007 až 2015 a tento počet stále stúpa;*
2. *nástroj na poskytovanie záruk za úvery v rámci programu COSME, ktorý nadväzuje na SMEG07, poskytuje MSP obmedzené záruky na dlhové financovanie prostredníctvom pôžičiek alebo lízingu s cieľom zmierniť osobitné ťažkosti, s ktorými sa stretávajú životaschopné MSP pri prístupe k financovaniu, keďže sú vnímané ako vysoko rizikové alebo nemajú dostatočný disponibilný kolaterál. Ku koncu roka 2015 vykonal Európsky investičný fond (EIF) hĺbkovú analýzu a podpísal záručné zmluvy s 26 finančnými sprostredkovateľmi na celkovú sumu viac ako 7 miliárd EUR. Odhaduje sa, že celková suma finančných prostriedkov mobilizovaných v rokoch 2014 – 2020 bude dosahovať 14,3 až 21,5 miliardy EUR a bude mať vplyv na 220 000 až 330 000 MSP;*
3. *iniciatíva EÚ pre MSP navrhnutá ako krízový nástroj poskytuje neobmedzenú záruku a/alebo sekuritizáciu na zlepšenie prístupu MSP k financovaniu vrátane inovačných a vysokorizikových MSP. Ide o spoločný nástroj, v ktorom sa kombinujú finančné prostriedky programov COSME a Horizont 2020 so zdrojmi členských štátov v rámci fondov EFRR – EPFRV v spolupráci s EIB/EIF s cieľom vytvoriť ďalšie kapacity na úvery pre MSP. Prvý nástroj na poskytovanie záruk v rámci iniciatívy pre MSP bol vytvorený v Španielsku. Očakáva sa, že s viazanými prostriedkami z EFRR a programu Horizont 2020 objem nových podporovaných úverov pre MSP v Španielsku dosiahne hodnotu 5 723 miliónov EUR pre všetky španielske regióny. Druhým členským štátom EÚ, ktorý sa rozhodol využívať nástroj neobmedzených záruk v rámci iniciatívy pre MSP, bola Malta. Z príspevku Malty v rámci EFRR v hodnote 15 miliónov EUR sa podporí financovanie pre MSP vo výške viac ako 60 miliónov EUR.*

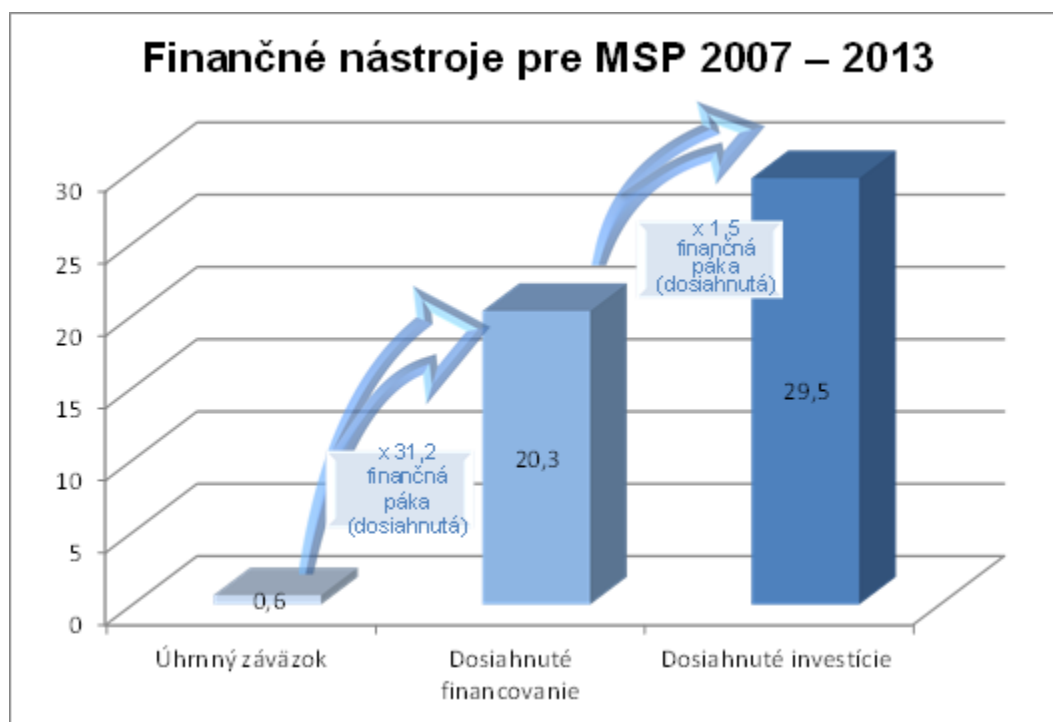
MSP sa stretávajú s mimoriadnymi problémami aj pri zvyšovaní **vlastného imania**. Európsky rizikový kapitál totiž v rokoch 2008 – 2014 zaznamenal spomalenie aktivít v oblasti súkromného kapitálu, pokiaľ ide o zvyšovanie finančných zdrojov, úroveň investícií (bez

ohľadu na malý nárast v roku 2014) a podmienky odpredaja, a vo všetkých krajinách zostal roztrieštený a o to viac odkázaný na záchranu od verejných investorov.

Na boj proti tomuto roztriešteniu je rozhodujúca práve podpora prostredníctvom finančných nástrojov na úrovni EÚ. Bolo zriadených niekoľko nástrojov kapitálového financovania s cieľom posilniť vnútorný trh s rizikovým kapitálom prostredníctvom riešenia zistených trhových zlyhaní (najmä pri začínajúcich MSP, ktoré majú potenciál vysokého rastu), uvádzania inovácií na trh a vytvárania miest s vysokou pridanou hodnotu:

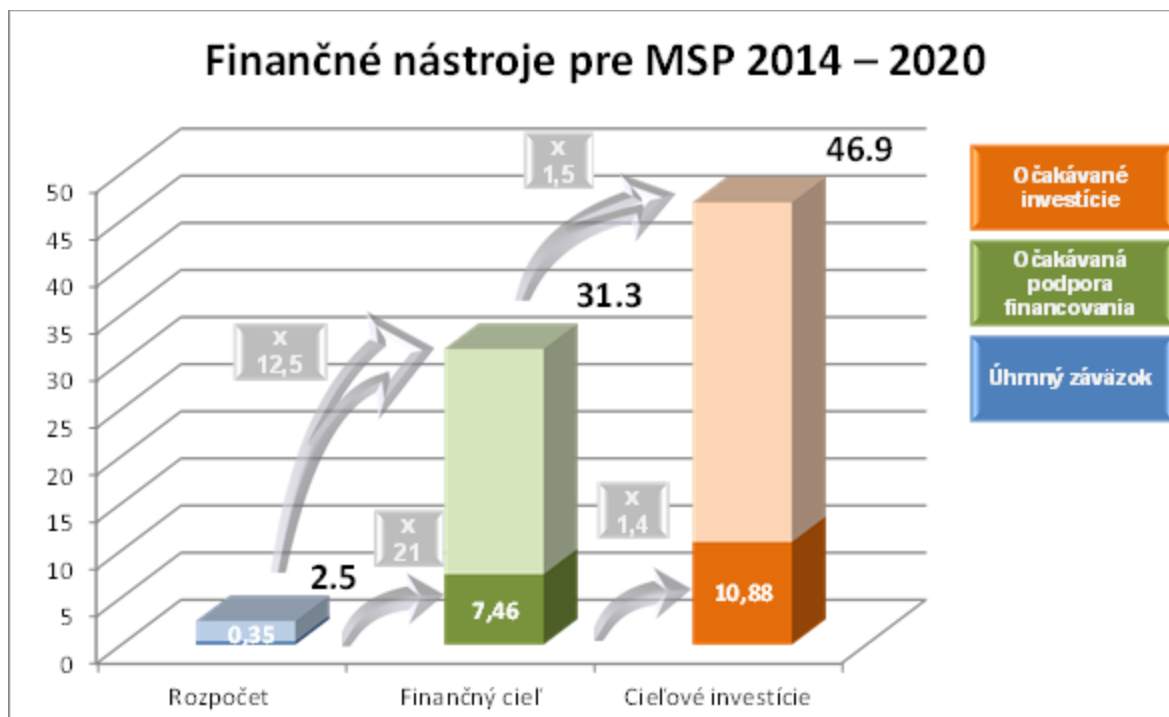
1. *kapitálový nástroj pre rast (EFG)* v rámci programu COSME, ktorý nadväzuje na GIF2, sa zameriava na stimulovanie využívania a poskytovania kapitálového financovania pre MSP vo fáze ich expanzie. Očakáva sa, že v rokoch 2014 – 2020 sa z orientačného záväzku 546 miliónov EUR podpora investície do rizikového kapitálu v rozsahu od 2,6 do 3,9 miliardy EUR, ktoré sa poskytnú pre 360 až 540 MSP.

Graf 11: : Finančné nástroje pre MSP na roky 2007 – 2013 k 31. decembru 2015 (v miliardách EUR)

Zohľadnené nástroje: SMEG 07.

Graf 12: Finančné nástroje pre MSP na roky 2014 – 2020 k 31. decembru 2015 (v miliardách EUR)

Zohľadnené nástroje: COSME LGF, iniciatíva EÚ pre MSP, COSME EFG.

Vrátane aktualizácií úvodného rozpočtového balíka a príslušných súm financií a investícií.

2. Strategické cieľové sektory: Hmotná a nehmotná infraštruktúra

Súčasťou strategických sektorov sú sektory infraštruktúry v širšom zmysle tvorené hmotnou aj nehmotnou infraštruktúrou, ako napríklad výskum a inovácie.

2.1. Výskum a inovácie

Dôkazy o tom, že by väčšie existujúce firmy zamerané na výskum a vývoj mali problém pri prístupe k dlhovému financovaniu na účely financovania inovačných projektov, sú neurčité a metodicky sa táto skutočnosť preukazuje ťažšie. Najnovšia ekonometrická štúdia,¹⁶ ako aj praktické skúsenosti však poukazujú na to, že dopyt po dlhovom financovaní sektora výskumu a inovácií výrazne prevyšuje aktuálnu ponuku.

Na riešenie potrieb financovania oblasti výskumu a inovácií, ktoré sa len ťažko dajú naplniť na vnútroštátnej úrovni, Komisia zriadila *finančný nástroj s rozdelením rizika (2007 – 2013) (RSFF)* a v rámci programu Horizont 2020 nástroje *Veľké projekty InnovFin, nástroj pre financovanie rastu spoločností so strednou trhovou kapitalizáciou iniciatívy InnovFin* a *záručný nástroj pre spoločnosti so strednou trhovou kapitalizáciou iniciatívy InnovFin*:

1. z *finančného nástroja s rozdelením rizika (2007 – 2013)* sa poskytujú úvery a hybridné alebo mezanínové financovanie na zlepšenie prístupu k rizikovému

¹⁶ Európska komisia: *Hodnotenie programu Horizont 2020 ex ante*, 2013.

financovaniu na výskumné a inovačné projekty. Z príspevku Únie na roky 2007 – 2015 na tento nástroj vo výške 961 miliónov EUR sa podporila činnosť v hodnote viac ako 10,22 miliardy EUR z očakávaných 11,31 miliardy EUR;

2. *služba pre poskytovanie úverov v oblasti výskumu a inovácií v rámci programu Horizont 2020 (2014 – 2020)* nadväzuje na RSFF a takisto ponúka úvery a hybridné alebo mezanínové financovanie na zlepšenie prístupu k rizikovému financovaniu projektov v oblasti výskumu a inovácií. Na obdobie 2014 – 2020 je príspevok EÚ vo výške 1 060 miliónov EUR zameraný na mobilizáciu finančných prostriedkov vo výške 13 250 miliónov EUR pre konečných prijímateľov. Do konca roka 2015 sa z príspevkov EÚ vo výške 645,5 milióna EUR už podporilo financovanie vo výške 2 399,2 milióna EUR;
3. *nástroj na rozdelenie rizika (RSI)*, ktorý je súčasťou 7. rámcového programu, je špecializovaný záručný nástroj na úverové a lízingové financovanie zamerané na riešenie nedostatku finančných prostriedkov pre inovačné MSP a malé spoločnosti so strednou trhovou kapitalizáciou (podniky do 499 zamestnancov). V rámci tohto nástroja sa doteraz poskytlo viac ako 2,34 miliardy EUR na záruky a protizáruky 37 bankám a záručným spoločnostiam, ktoré im umožnia podporiť odhadom až 4 000 inovačných MSP a malých podnikov so strednou kapitalizáciou. Ku koncu roka 2015 objem poskytnutých finančných prostriedkov dosiahol 2,3 miliardy EUR, pričom finančný príspevok Únie predstavoval 270 miliónov EUR;
4. *záručný nástroj pre MSP iniciatívy InnovFin* v rámci programu Horizont 2020 nadväzuje na nástroj pre inovačné MSP a malé podniky so strednou kapitalizáciou na roky 2014 – 2020 a očakáva sa, že sa ním zmobilizuje celkový objem úverov vo výške približne 9,5 miliardy EUR, pričom Únia prispeje sumou približne 1 060 miliónov EUR. Do roka 2015 sa celková hodnota financovania spolu s príspevkom Únie odhaduje približne na 3,7 miliardy EUR, z ktorých sa už poskytlo 310 miliónov EUR;
5. cieľom *nástroja na podporu rýchlorastúcich a inovačných MSP (GIF)*, ktorý je súčasťou rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP), je zvýšiť ponuku vlastného kapitálu pre začínajúce inovačné MSP (GIF1) a pre inovačné MSP vo fáze expanzie (GIF2). Do konca roka 2015 celkovo 625,2 milióna EUR v čistých záväzkoch z rozpočtu Únie umožnilo podporiť 43 fondov rizikového kapitálu a 437 konečných prijímateľov, čo vyvolalo takmer 1,25 miliardy EUR kapitálových investícií;
6. *InnovFin MSP rizikový kapitál* v rámci programu Horizont 2020 nadväzuje na GIF1 a je určený na zlepšenie prístupu k rizikovému financovaniu pre začínajúce MSP a malé spoločnosti so strednou trhovou kapitalizáciou orientované na výskum a inovácie. Očakáva sa, že z balíka vo výške 460 miliónov EUR orientačne naplánovaného na roky 2014 – 2020 sa podporia kapitálové investície vo výške približne 2,7 miliardy EUR.

2.2. Infraštruktúra, opatrenia v oblasti klímy, životné prostredie a energetická efektívnosť

Dopravná, telekomunikačná a energetická infraštruktúra zohráva kľúčovú úlohu v rozvoji a udržateľnom raste v podmienkach, keď sa súkromné podniky všetkých veľkostí a verejné subjekty vzájomne ovplyvňujú pri zabezpečení potrebného výsledku. Infraštruktúra zlepšuje produktivitu hospodárstva, umožňuje rast a zjednodušuje prepojenie vnútorného trhu.

Okrem toho energetická efektívnosť a jej podpora v Únii sú čoraz dôležitejšie, najmä z hľadiska hlavného cieľa EÚ, ktorým je zvýšenie energetickej efektívnosti o 20 % do roku 2020 a ďalších cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť po tomto dátume.

Cieľom finančného zásahu EÚ v týchto odvetviach je prispievať k prekonávaniu nedostatkov európskych kapitálových trhov. Programy finančného nástroja EÚ pre rôzne pododvetvia (dopravnú a energetickú infraštruktúru, energetickú efektívnosť vrátane životného prostredia a opatrení v oblasti klímy a IKT) začaté v rokoch 2007 – 2013 a plánované na roky 2014 – 2020 zahŕňajú:

1. *nástroj záruk za úvery pre projekty transeurópskych dopravných sietí (LGTT)*, dlhový nástroj na financovanie projektov v oblasti transeurópskych dopravných a energetických sietí. K 31. decembru 2015 súhrnná nesplatená záruka nástroja LGTT dosahuje celkovú sumu 472 miliónov EUR a týka sa piatich projektov s očakávanými investíciami (kapitálové a dlhové financovanie, granty) vo výške 11,6 miliardy EUR. Z hodnotenia Komisie *ex post* z roku 2015 vyplýva záver, že vplyv nástroja LGTT bol kladný tam, kde sa tento nástroj uplatnil, ale nepostačoval na dosiahnutie jeho širších cieľov;
2. v rámci *Nástroja na prepájanie Európy (NPE)*:
 - a) *iniciatíva dlhopisov na projekty (PBI, VFR 2007 – 2013)*, ktorej cieľom je podniknúť financovanie prostredníctvom kapitálových trhov týkajúce sa infraštruktúrnych projektov v oblastiach transeurópskych dopravných a energetických sietí a širokopásmových sietí. Do dnešného dňa sa niektoré transakcie už ukončili finančnou závierkou v rámci pilotnej fázy PBI:
 - i) ku koncu roka 2015 sa z projektov Zvýšenie kreditnej kvality dlhopisov na projekty (Project Bond Credit Enhancement, PBCE) podporených príspevkom Únie vo výške 230 miliónov EUR už zabezpečilo financovanie vo výške 335 miliónov EUR v prospech piatich oprávnených projektov, a teda mali dôležitý vplyv na reálnu ekonomiku EÚ vrátane celkových investícií v hodnote takmer 3 miliardy EUR;
 - ii) z príspevku Únie na TEN-T sa podporilo financovanie:
 - prístavu Calais schválené v júli 2015. Celkové projektové náklady vo výške 863 miliónov EUR boli financované z projektových dlhopisov v hodnote 504 miliónov EUR

- a zvyšných 358 miliónov EUR bolo poskytnutých z iných zdrojov. Celková suma PBCE dosahuje 50 359 000 EUR;
- výstavby diaľnice A11 v Belgicku. Celkové projektové náklady vo výške 657,5 milióna EUR boli financované z projektových dlhopisov v hodnote 577,9 milióna EUR a z kapitálových zdrojov vo výške 79,6 milióna EUR. Celková suma poskytnutá v rámci PBCE predstavovala 115 580 000 EUR;
 - výstavby diaľnice A7 v Nemecku. Celkové projektové náklady vo výške 772,6 milióna EUR boli čiastočne financované z projektových dlhopisov v hodnote 429,1 milióna EUR. Celková suma poskytnutá v rámci PBCE predstavovala 85 827 400 EUR; a
- iii) rozpočtový príspevok vo výške 20 miliónov EUR pre sektor IKT umožnil zvýšenie kreditnej kvality vo výške približne 38 miliónov EUR na podporu emisie dlhopisov v hodnote 189 miliónov EUR zo strany francúzskeho poskytovateľa služieb širokopásmového pripojenia;
- b) *dlhový nástroj na rozdelenie rizika (NPE)* bude zameraný na projekty spoločného záujmu v odvetviach dopravy a širokopásmových a energetických sietí. Od roku 2015 tento nástroj bude stavať na existujúcej iniciatíve dlhopisov na projekty a záruke za úvery pre projekty transeurópskych sietí v oblasti dopravy. Za predpokladu, že v rámci tohto nástroja budú k dispozícii celkové rozpočtové prostriedky vo výške 2,4 miliardy EUR, by sa vďaka príspevku Únie mohli mobilizovať investície v celkovej výške 18 až 45 miliárd EUR;
- c) *kapitálový nástroj (NPE)* sa zameriava na podporu financovania investícií realizovaných v oblasti širokopásmového pripojenia MSP prostredníctvom zriadenia investičného fondu pre širokopásmové pripojenie. Na roky 2014 – 2020 je orientačne naplánovaný záväzok vo výške 100 miliónov EUR.
3. *nástroj Súkromné financovanie energetickej efektívnosti (PF4EE)* je financovaný v rámci programu LIFE, ktorý okrem iného zabezpečí nástroj na rozdelenie rizika určený na zníženie úverového rizika finančných sprostredkovateľov pri požíčianí sektoru energetickej efektívnosti v spojení s technickou pomocou pre finančných sprostredkovateľov na vytvorenie nového trhového segmentu. Očakáva sa, že z príspevku Únie vo výške 80 miliónov EUR sa podporia celkové investície až do výšky 540 miliónov EUR na obdobie rokov 2014 – 2017. Na základe prvých troch operácií schválených v roku 2015 (v Českej republike, Španielsku a Francúzsku) a existujúceho plánu projektov sa však teraz EIB pokúša dosiahnuť nové investície do energetickej efektívnosti vo výške 1 miliardy EUR;
4. *Európsky fond 2020 pre energetiku, zmenu klímy a infraštruktúru (Marguerite)* je celoeurópsky kapitálový fond, z ktorého sa podporujú investície do infraštruktúry

v odvetviach dopravy (TEN-T), energetiky (TEN-E) a obnoviteľných zdrojov energie v členských štátoch. Príspevok Únie vo výške 80 miliónov EUR bol určený na podporu objemu finančných prostriedkov vo výške približne 10 miliárd EUR, z čoho sa zmobilizovalo už 4,9 miliardy EUR vo forme kapitálového a dlhového financovania. Do 31. decembra 2015 sa v rámci tohto fondu vyčlenilo 295 miliónov EUR kapitálových investícií na tri projekty TEN-T a na sedem projektov v oblasti obnoviteľnej energie;

5. *Európsky fond pre energetickú efektívnosť (EEEF)* vznikol popri Európskom energetickom programe pre oživenie (EEPO), z ktorého sa investuje do energetickej efektívnosti, projektov energie z obnoviteľných zdrojov a čistej mestskej dopravy. Do konca decembra 2015 fond získal príspevok Únie vo výške 125 miliónov EUR, čo umožnilo vyčleniť 120 miliónov EUR na financovanie 10 projektov s celkovými investíciami vo výške 219 miliónov EUR. Technická pomoc fondu EEEF sa ukázala ako užitočná pri pomoci verejným orgánom pri príprave projektov, ktoré budú financované následne;
6. *z nástroja na financovanie prírodného kapitálu (NCFE)* sa budú financovať pilotné projekty vytvárajúce príjmy alebo úspory nákladov, ktorými sa podporuje ochrana, obnovenie, riadenie a rozvoj prírodného kapitálu s cieľom prispieť k plneniu cieľov Únie v oblastiach prírody a biodiverzity a adaptácie na zmenu klímy. Plánovaný príspevok Únie na pilotnú fázu je 60 miliónov EUR, z ktorých polovica je už vyčlenená.

2.3. Sociálne podniky a mikropodniky

Spomedzi podnikov, ktoré majú problémy s prístupom k úverom, si sociálne podniky zaslúžia osobitnú pozornosť vzhľadom na vzťah medzi sociálnym kapitálom a hospodárskym rastom. Ich hlavným cieľom je dosiahnuť merateľný a kladný sociálny vplyv.

Keďže však prvoradým cieľom sociálnych podnikov nie je maximalizácia zisku, pri prístupe k financovaniu čelia ešte väčším ťažkostiam. Tradičné bankové inštitúcie totiž nie sú ochotné posúdiť ich podnikateľské plány a považujú to za zložité.

Väčšina sociálnych podnikov sú malé alebo veľmi malé podniky a pri financovaní svojich potrieb sa obracajú na mikrofinančný trh. Európsky sektor mikrofinancovania charakterizuje neustály pokles bankových úverov, obmedzená kapacita národných vlád podporovať mikrofinancovanie a silný dopyt po mikrofinancovaní na trhu. Z toho možno vyvodit' jasné dôvody na zásah na úrovni EÚ, a to poskytnutím riešení v oblasti rozdelenia rizika a financovania pre mikrofinančné inštitúcie.

Zo štúdií realizovaných Komisiou konkrétnejšie vyplýva, že vo viacerých členských štátoch EÚ si vysoká úroveň nezamestnanosti mladých ľudí vyžaduje nepretržitú podporu zameranú

na inkluzívne podnikanie ako možnosť (opätovného) vstupu na trh práce. Na tento účel je dôležitým nástrojom práve poskytovanie mikroúverov.¹⁷ Veľká rozmanitosť inštitucionálnych aktérov a ponúkaných výrobkov si vyžaduje osobitné nástroje mikrofinancovania a sociálne nástroje zamerané na uľahčenie prístupu k úverom pre sociálne podniky a mikropodniky, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu pri vytváraní pracovných miest, ale naďalej čelia dokonca ešte väčším ťažkostiam ako iné MSP:

1. *Európsky nástroj mikrofinancovania Progress* (2010 – 2013), ktorý tvoria:
 - a) záručný nástroj, z ktorého sa poskytli obmedzené záruky do výšky 20 % na portfóliá mikroúverov, ktoré mikropodnikom poskytli sprostredkovatelia; a
 - b) *Fonds Commun de Placement – Fonds d'Investissement Spécialisé*, špecializovaný investičný fond zameraný na zlepšenie prístupu k mikrofinancovaniu prostredníctvom rôznych finančných produktov (najmä úverov).

K 30. septembru 2015 sa z týchto nástrojov poskytlo konečným prijímateľom 45 999 mikroúverov v celkovej výške 390 miliónov EUR (pôvodný cieľ bol 46 000 mikroúverov vo výške 500 miliónov EUR do roku 2018). Tento nástroj je na dobrej ceste k dosiahnutiu pôvodného cieľa, keďže sa na obdobie odteraz do roku 2018 počíta s poskytnutím nových úverov;

2. *Program Európskej únie v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie (EaSI) – mikrofinancovanie a sociálne podnikanie* nadväzuje na vyššie uvedené nástroje a jeho cieľom je zlepšiť prístup k mikrofinancovaniu pre zraniteľné skupiny a mikropodniky tým, že bude podporovať poskytovateľov mikroúverov a rozvoj sociálnych podnikov. Príspevok Únie vo výške 96 miliónov EUR je zacielený na podporu celkovej sumy 528 miliónov EUR na financovanie pre konečných prijímateľov.

2.4. Sektor vzdelávania a kultúrne a kreatívne sektory

Vzdelávanie je ako forma akumulácie ľudského kapitálu hlavným zdrojom hospodárskeho rastu, ale prispieva aj k sociálnej spravodlivosti a súdržnosti, a to v miere, v akej je prístupné študentom s rôznym sociálnym a hospodárskym zázemím. Okrem toho sa ukázalo, že mobilita študentov významne vplýva na sociálny a hospodársky rozvoj.

Nástroj záruk za študentské pôžičky je novým finančným nástrojom EÚ v rámci programu Erasmus+, ktorý sa zameriava na podporu mobility, rovnosti a špičkovej kvality vzdelávania

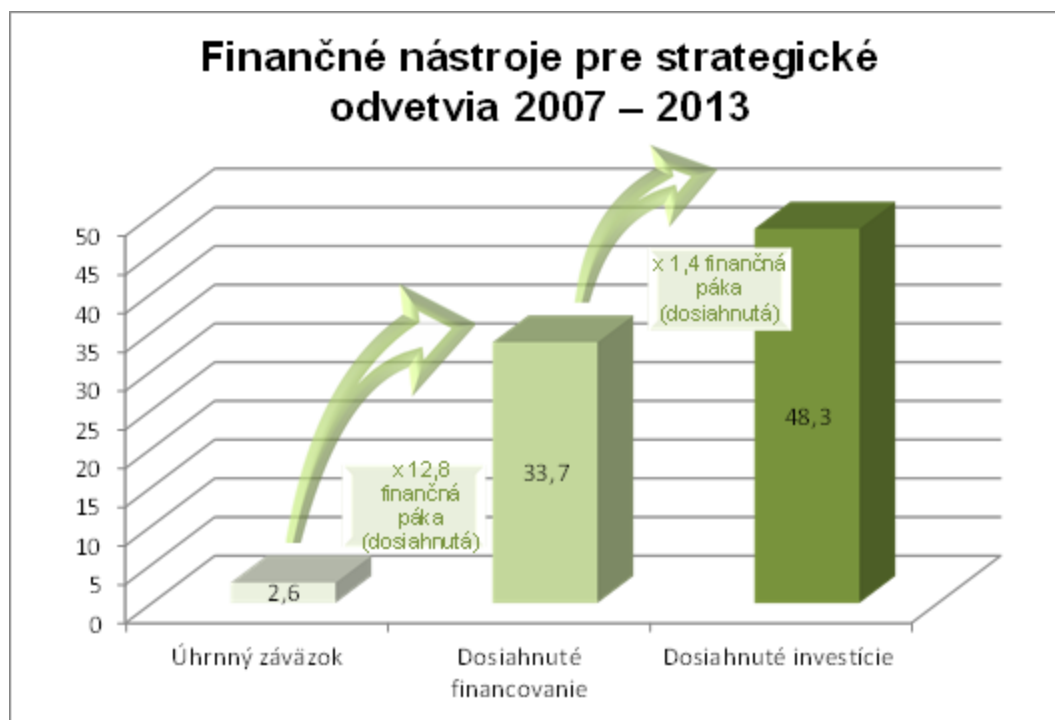
¹⁷ Evers & Jung: Study on imperfections in the area of microfinance and options how to address them through an EU financial instrument (Štúdiá o nedokonalostiach v oblasti mikrofinancií a o možnostiach ich riešenia prostredníctvom finančného nástroja EÚ), 2014. <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=12485&langId=en>.

prostredníctvom záruk pre finančné inštitúcie, ktoré súhlasia s poskytovaním pôžičiek študentom na magisterské štúdium v inej krajine v rámci programu Erasmus+.

Tento program sa začal v roku 2015, keď prvé banky schválili nástroj záruk a poskytli pôžičky na magisterské štúdium v hodnote 60 miliónov EUR. Prvé pôžičky na magisterské štúdium v rámci programu Erasmus+ boli vyplatené v roku 2015. Plánovaný príspevok Únie na roky 2014 – 2020 je vo výške 517 miliónov EUR a majú sa z neho podporiť pôžičky do výšky 3 miliárd EUR v prospech približne 200 000 študentov.

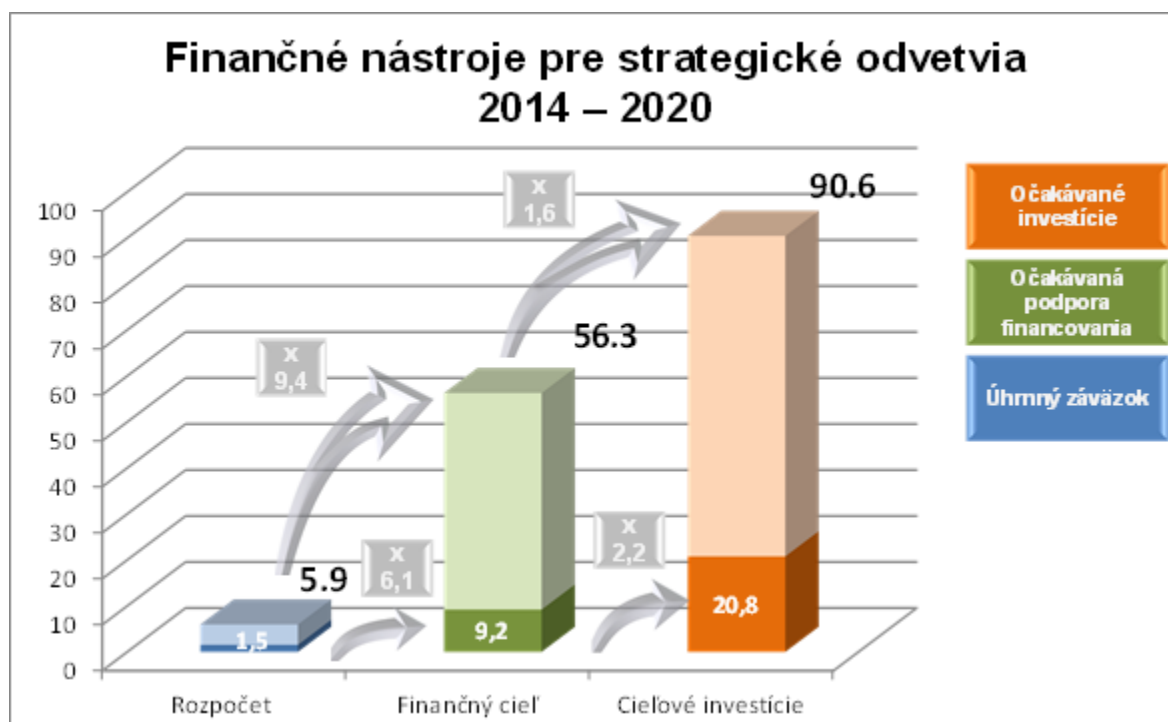
Záručný mechanizmus pre kultúrne a kreatívne sektory bude v rámci programu Kreatívna Európa poskytovať záruky bankám spolupracujúcim s MSP pôsobiacimi v kultúrnych a kreatívnych sektoroch, čím sa posilnia finančné kapacity v týchto sektoroch. Program sa začne v roku 2016 a celkový objem dodatočných úverov v sektoroch, ktoré Únia svojím príspevkom vo výške 121 miliónov EUR podporí, sa odhaduje na približne 690 miliónov EUR.

Graf 13: Finančné nástroje pre strategické odvetvia 2007 – 2013 k 31. decembru 2015 (v miliardách EUR)

Zohľadnené nástroje: EPMF-G, RSI, RSFF, LGTT, PBI, FCP-FIS, GIF, Marguerite, EEEF.

Graf 14: Finančné nástroje pre strategické sektory na roky 2014 – 2020 k 31. decembru 2015 (v miliardách EUR)

Zohľadnené nástroje: EaSI, záruka InnovFin pre MSP, záručný nástroj pre CCS, SLGF, PF4EE, záruka InnovFin L-M, RSDI, kapitálový nástroj v rámci NPE, nástroj rizikového kapitálu pre MSP iniciatívy InnovFin, NCFE.

Vrátane aktualizácií úvodného rozpočtového balíka a príslušných súm financií a investícií.

3. Strategický cieľ: regióny mimo EÚ

3.1. Krajiny zapojené do procesu rozširovania¹⁸

Pre MSP na západnom Balkáne zostáva prístup k úverovému financovaniu jedným z najväčších problémov aj napriek tomu, že MSP sa stávajú najefektívnejším segmentom pri transformácii daných hospodárstiev a jedným z pilierov rastu a zamestnanosti. V dôsledku svojej nedostatočnej finančnej histórie je pre začínajúce MSP takmer nemožné získať prístup k bankovému financovaniu. Prístup k financovaniu v odvetví energetiky sa vo všeobecnosti zdá byť ťažký. Tieto problémy sa riešia prostredníctvom:

1. *záručného nástroja v rámci nástroja pre rozvoj podnikania a inovácie na západnom Balkáne (EDIF GF1), ktorého cieľom je posilniť sociálno-hospodársky rast formou podpory podmienok nevyhnutných pre vznik a rast inovačných MSP a MSP s vysokým potenciálom. Odhaduje sa, že z príspevku Únie v rámci nástroja EDIF*

¹⁸ Bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko, Čierna Hora, Srbsko, Turecko, Albánsko. Ďalšími dvomi potenciálnymi kandidátskymi krajinami sú Bosna a Hercegovina a Kosovo. Okrem toho Island pozastavil svoje prístupové rokovania a už nechce byť zaradený medzi kandidátske krajiny.

GF1 vo výške takmer 22 miliónov EUR sa podporia celkové investície vo výške takmer 118 miliónov EUR;

2. *záručného nástroja II* v rámci nástroja pre rozvoj podnikania a inovácie na západnom Balkáne (*EDIF GF2*), ktorý nadväzuje na *EDIF GF1* a ktorého cieľom je posilniť sociálno-hospodársky rast formou podpory podmienok nevyhnutných pre vznik a rast inovačných MSP a MSP s vysokým potenciálom. Odhaduje sa, že z príspevku Únie v rámci nástroja EDIF GF2 vo výške takmer 17,5 milióna EUR sa celkovo podporí financovanie vo výške viac ako 94,5 milióna EUR;
3. *Fondu na rozširovanie podnikov (ENEF)* v rámci EDIF, ktorý má za cieľ posilniť sociálno-hospodársky rast v regióne prostredníctvom vytvorenia podmienok pre vznik a rast inovačných MSP a MSP s vysokým potenciálom v etape vývoja a expanzie. Očakáva sa, že z finančného príspevku EÚ vo výške 11 miliónov EUR sa po prvej závierke finančnou pákou dosiahne celkové financovanie/investície vo výške 77 miliónov EUR [vrátane príspevkov z ďalšieho spolufinancujúceho nástroja Európskej banky pre obnovu a rozvoj (EBOR)]. Po druhej závierke sa celková suma financovania/investícií očakáva v hodnote približne 110 miliónov EUR (vrátane príspevku EBOR);
4. *Fondu na inováciu podnikov (ENIF)* v rámci EDIF, z ktorého sa podporuje sociálno-hospodársky rast západného Balkánu prostredníctvom vytvárania podmienok pre vznik a rast začínajúcich inovačných MSP. Očakáva sa, že z príspevku Únie vo výške 21,2 milióna EUR sa podporia investície približne vo výške 50 miliónov EUR na obdobie rokov 2014 – 2020;
5. *Európskeho fondu pre juhovýchodnú Európu (EFSE)*, ktorý je formou verejno-súkromného partnerstva a ktorého cieľom je prilákať kapitál zo súkromného sektora na poskytovanie úverov mikropodnikom a malým podnikom a domácnostiam. Príspevok Únie vo výške 88 miliónov EUR doteraz vyvolal celkové financovanie vo výške 3,8 miliardy EUR, ktoré využilo 599 000 konečných prijímateľov v rámci regiónu rozširovania;
6. *Fondu pre zelený rast (GGF)*, z ktorého sa poskytuje financovanie zacielené na projekty v oblasti energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie, ktoré majú pomôcť cieľovým krajinám znížiť emisie CO₂ a spotrebu energie. Z príspevku Únie vo výške 38,6 milióna EUR by sa malo podporiť očakávané financovanie pre konečných prijímateľov v hodnote 368 miliónov EUR. Doposiaľ sa z tohto nástroja poskytlo financovanie vo výške 289 miliónov EUR v prospech 18 000 konečných prijímateľov prostredníctvom 32 partnerských inštitúcií v 11 partnerských krajinách;
7. *úveru na podporu obnovy MSP v Turecku*, ktorého cieľom je zmierniť vplyv krízy na MSP a prispieť k rozvoju tureckého hospodárstva a zvýšeniu zamestnanosti. Príspevok Únie vo výške 30 miliónov EUR doteraz zmobilizoval celkové financovanie vo výške takmer 300 miliónov EUR pre 265 konečných prijímateľov.

3.2. Krajiny európskeho susedstva¹⁹

Cieľom programov financovaných EÚ je podporovať udržateľný a inkluzívny rast a priaznivé investičné prostredie v partnerských krajinách európskej susedskej politiky (ESP). EÚ presadzuje súvisiace strategické ciele svojej susedskej politiky – budovanie lepších prepojení energetickej a dopravnej infraštruktúry medzi EÚ a susednými krajinami, riešenie ohrození nášho spoločného životného prostredia a podporovanie inteligentného rastu prostredníctvom podpory MSP – prostredníctvom týchto nástrojov:

1. *investičný nástroj európskej susedskej politiky (NIF)*, ktorý sa zameriava na vytvorenie lepších a udržateľnejších energetických a dopravných prepojení medzi EÚ a susednými krajinami a medzi samotnými susednými krajinami, na zlepšenie energetickej efektívnosti a riadenia dopytu, na podporovanie používania obnoviteľných zdrojov energie a posilnenie energetickej bezpečnosti, na riešenie zmierňovania zmeny klímy a na prispôsobovanie sa tejto zmene, ako aj na hrozby pre životné prostredie v širšom kontexte. Jeho cieľom je tiež podporovať inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast formou podpory pre malé a stredné podniky, sociálny sektor vrátane rozvoja ľudského kapitálu a rozvoj infraštruktúry samospráv. V rokoch 2008 – 2015 príspevok Únie vo výške približne 1 454 miliónov EUR vyvolal celkové financovanie vo výške 13,8 miliardy EUR (vrátane sumy 12,3 miliardy EUR od európskych finančných inštitúcií), pričom celkové projektové náklady sa odhadujú vo výške 28,8 miliardy EUR;
2. *podpora nástroja pre euro-stredozemské investície a partnerstvo (FEMIP)*, z ktorého sa poskytuje kapitál súkromnému sektoru v stredomorských partnerských krajinách spolu s ďalšími komerčnými investormi v regióne v záujme vytvárania, reštrukturalizácie alebo rastu podnikov. Celkový súčasný príspevok Únie predstavuje 224 miliónov EUR, z ktorého sa podporilo financovanie vo výške viac ako 6,7 miliardy EUR.

3.3. Krajiny, na ktoré sa vzťahuje nástroj rozvojovej spolupráce (DCI)

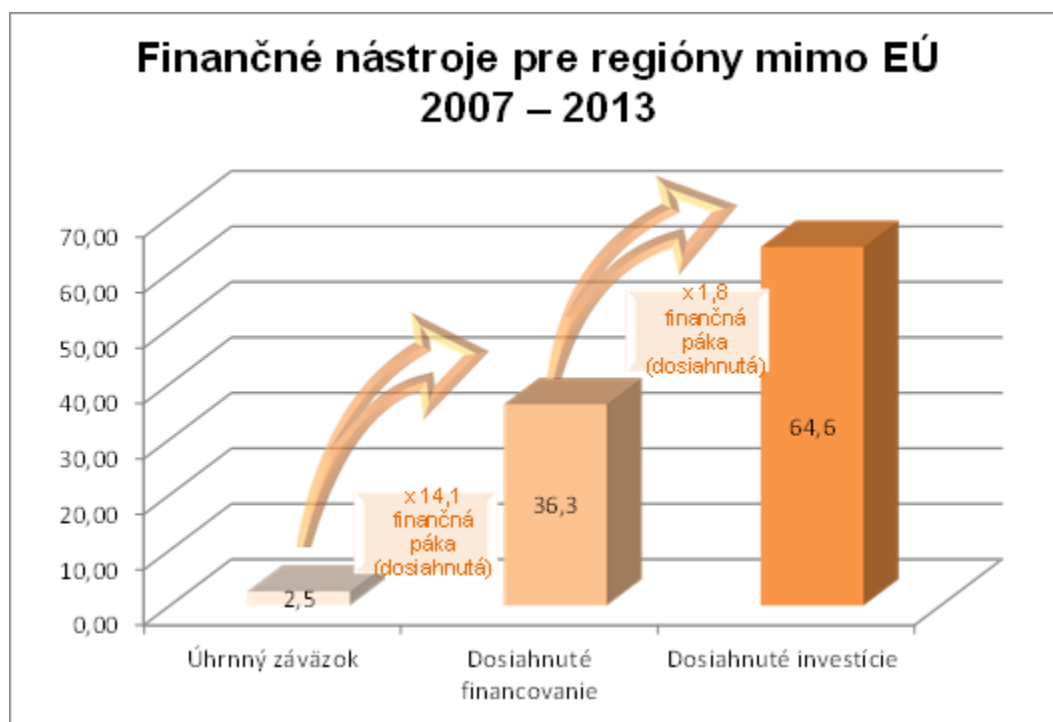
V niektorých krajinách mimo EÚ chýba zavedený inštitucionálny rámec na ochranu vlastníckych práv, riešenie zlyhaní trhu a poskytovanie stimulov pre súkromné iniciatívy, čo je často príčinou nedostatočného rozvoja sektora MSP, nedobudovanej infraštruktúry a nedostatočných celkových investícií do zdravotníctva, vzdelávania a ochrany životného prostredia. Riešenie týchto problémov prostredníctvom financovania vhodných MSP,

¹⁹ Arménsko, Azerbajdžan, Egypt, Gruzínsko, Izrael, Jordánsko, Libanon, Moldavsko, Maroko, Palestína, Tunisko, Ukrajina (plnoprávni členovia v rámci európskej susedskej politiky ESP), Alžírsko (v súčasnosti rokuje o prístupí k ESP), Bielorusko, Líbya, Sýria (mimo väčšiny štruktúr ESP); pozri tiež http://eeas.europa.eu/enp/index_en.htm.

infraštruktúry a produktívnych investícií je preto hlavnou výzvou pre vonkajšiu politiku EÚ. EÚ tak robí prostredníctvom týchto nástrojov:

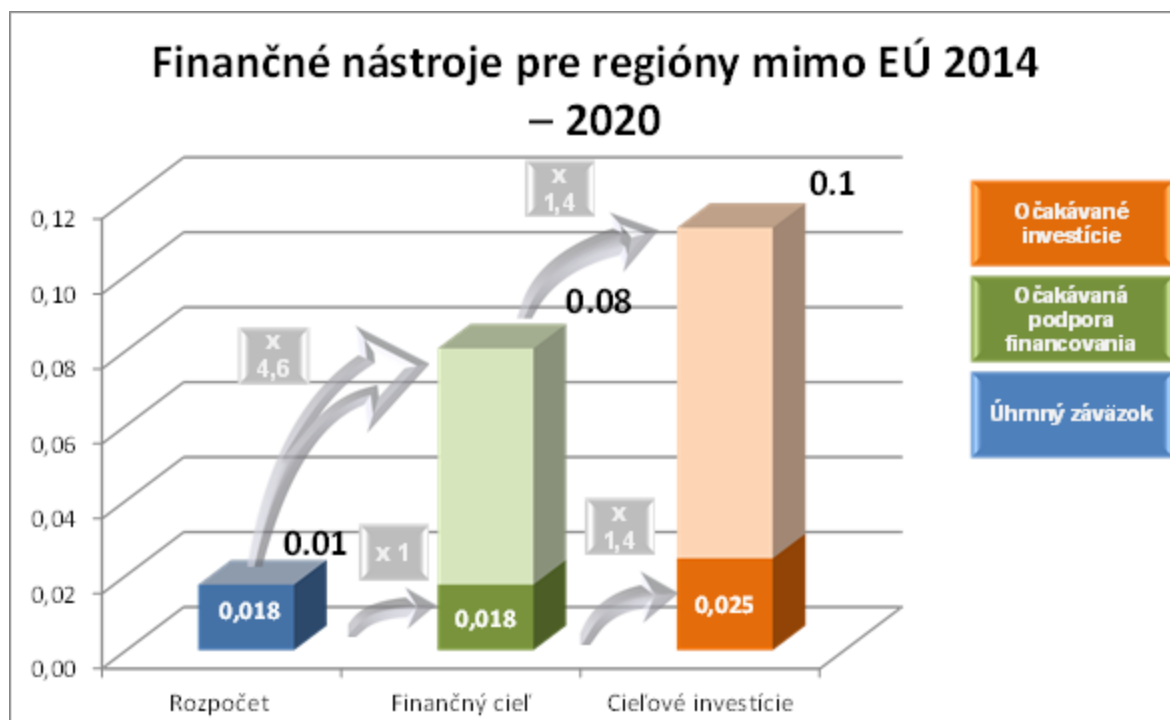
1. *investičný nástroj pre Strednú Áziu (IFCA) a investičný nástroj pre Áziu (AIF)*, ktoré majú za cieľ podporovať investície a kľúčovú infraštruktúru, pričom hlavný dôraz sa kladie na zlepšenie energetickej infraštruktúry, lepšiu ochranu životného prostredia a rast MSP. Celkový rozpočet v súčasnosti predstavuje 287,6 milióna EUR. Do dnešného dňa príspevky IFCA vo výške 119 miliónov EUR vyvolali investície vo výške približne 828 miliónov EUR a príspevky AIF vo výške 89 miliónov EUR vyvolali investície približne v hodnote 2 631 miliónov EUR;
2. *investičný nástroj pre Latinskú Ameriku (LAIF)*, ktorý sa zameriava na podporu investícií a infraštruktúry v odvetviach dopravy, energetiky a životného prostredia a na podporu rozvoja sociálneho a súkromného sektora v krajinách Latinskej Ameriky. V rokoch 2010 – 2015 sa z nástroja LAIF poskytlo financovanie vo výške 232 miliónov EUR v prospech 28 projektov, čo vyvolalo celkový objem investícií v hodnote takmer 6,9 miliardy EUR (s príspevkom od oprávnených EFI v hodnote približne 3,3 miliardy EUR). Nástroj LAIF bol vytvorený pre viacročný finančný rámec rokov 2014 – 2020, pričom na úvod naň bola vyčlenená suma 30 miliónov EUR. Celkový predpokladaný rozpočet na celé obdobie rokov 2014 – 2020 predstavuje sumu 320 miliónov EUR;
3. *Fond globálnej energetickej účinnosti a obnoviteľnej energie (GEEREF)*, ktorý je zameraný na podporu energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie v rozvojových krajinách a ekonomikách v procese transformácie. Ku koncu roka 2015 celkové investície podporené príspevkom Únie vo výške 81 miliónov EUR predstavovali približne 892 miliónov EUR.

Graf 15: Finančné nástroje pre regióny mimo EÚ na roky 2007 – 2013 k 31. decembru 2015 (v miliardách EUR)

Zohľadnené nástroje: EDIF GF1, EFSE, SME RSLT, ENEF v rámci EDIF, ENI v rámci ENEF, podpora pre FEMIP, GEEREF, GGF, NIF, IFCA-AIF, LAIF

Graf 16: Finančné nástroje pre regióny mimo EÚ na roky 2014 – 2020 k 31. decembru 2015 (v miliardách EUR)

Zohľadnené nástroje: EDIF GF2

Vrátane aktualizácií úvodného rozpočtového balíka a príslušných súm financií a investícií.

ZÁVER

V období označenom finančnou krízou sa v dôležitých odvetviach hospodárstva zaznamenalo závažné zhoršenie ich prístupu k financovaniu. Dokonca aj po skončení krízy účinky znižovania pákového efektu a finančnej fragmentácie predĺžili finančné ťažkosti, pokiaľ ide o objemy financovania a podmienky, najmä v zraniteľných členských štátoch a cieľových skupinách.

Ako vidno z predchádzajúceho textu, finančné nástroje EÚ sa pri riešení týchto problémov ukázali ako účinná a nákladovo efektívna možnosť. Komisia už vyjadrila jasný záväzok na širšie využívanie takýchto nástrojov. Preskúma tiež možnosť posilniť existujúce nástroje alebo zaviesť nové nástroje v reakcii na diery na trhu alebo suboptimálne investičné podmienky, kde sa trhové financovanie so zárukou EÚ, kapitálové investície alebo dohody o rozdelení rizika javia ako najvhodnejší model podpory.

Komisia sa zároveň bude naďalej usilovať o dosiahnutie rovnováhy medzi väčšou istotou pre rozpočtový orgán, pokiaľ ide o podávanie správ, monitorovanie a audit, a väčšou účinnosťou pri vykonávaní finančných nástrojov. V tejto súvislosti sa vykonala významná práca. Súčasný rámec vykonávania finančných nástrojov na roky 2014 – 2020 zahŕňa vhodné ustanovenia týkajúce sa technických požiadaviek, transparentnosti, vnútornej kontroly a auditu a podávania správ. Odmeňovanie poverených subjektov sa navyše prepojilo so skutočnou výkonnosťou a jednotne a primerane sa obmedzilo, aby sa ich záujmy zosúladi s politickými cieľmi EÚ.

Okrem toho sa stanovili procesné požiadavky pre ústredne riadené nástroje, aby sa zabezpečilo, že sa príspevok Únie v plnej miere investuje a že sa finančné prostriedky vyplatené povereným subjektom sústavne prispôbujú podľa konkrétnych prevádzkových potrieb daného nástroja. V prípade nástrojov vytvorených a riadených členskými štátmi v rámci zdieľaného hospodárenia so zdrojmi z rozpočtu EÚ boli stanovené regulačné ustanovenia s cieľom prepojiť vyplácanie finančných prostriedkov so skutočnou podporou, ktorú finanční sprostredkovatelia prenášajú na konečných prijímateľov.

Komisia v súčasnosti skúma regulačný rámec s cieľom obmedziť možné zbytočné administratívne zaťaženie v prvej fáze vykonávania a s cieľom ešte viac zosúladiť návrh finančných nástrojov s najefektívnejšími a aktuálnymi trhovými postupmi. S týmto zámerom Komisia vykoná priebežné preskúmanie jednotlivých nástrojov, ako sa to vyžaduje na základe sektorových právnych základov. Komisia tiež navrhuje preskúmať ustanovenia nariadenia o rozpočtových pravidlách, ktoré sa týkajú finančných nástrojov, aby sa v nich zohľadnili už získané poznatky, trhové postupy, aby sa obmedzila byrokracia a uľahčilo sa ich vykonávanie.